ರಮಣಿಯರುಸೇವೆಮಾಡಲಿ. ಆಮತ್ತೊಬ್ಬಗೃಹಸ್ಥನುಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆವಿವಿಧರಸಗಳಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಸಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಬೆರೆಸಿದ ಮಧುಪರ್ಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಮಹಾತ್ಮನು ಹಿಂಡುವಹಸುವನ್ನು ಕರುಸಹಿತವಾಗಿಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಹೊದಿಸಿಬಂಗಾರದೊಡನೆದಾನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಜ್ಞಾನಿಯು ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಮೂರು ಕೋಟಿ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಜನರಿಗೆಕಲಿಸಿಉಪದೇಶಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾನುನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಇವನು ಬಹುಕಾಲ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಋಷಿಗಳ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲಿರುವನು. ಈ ಬಂಗಾರ ದಾನಮಾಡಲಿರುವಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಹೆಸರನ್ನು ಮಾತ್ರದೇವತೆಗಳಿಗೆತಿಳಿಸಲುಮರೆಯಬೇಡಿರಿ. ಇವನು ಅವರ ನಿರೋಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಹಾದೇವರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಲಿ. ಪಿತೃಗಳಿಗೆಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವರು ಪಿತೃಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ. ದಾನ ಮಾಡಿದವರು ಸ್ವರ್ಗ ಸೇರಲಿ. ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವ ಇವನು ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಭೂದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ಈತನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ. ರಾಷ್ಟ್ರರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ಈ ಶೂರನು ತನ್ನ ಅನುಚರರೊಂದಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿ. ಆ ಸತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಮುಪ್ಪು ಇಲ್ಲ, ಮರಣವೂ ಇಲ್ಲ. ಬಯಸಿದಭೋಗಬೇಡಿದಭಾಗ್ಯಗಳುದೊರಕುವವು.

ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ :- ಸೇವಕರೇ, ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ಇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿರಿ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದ ಆತನನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಡಿರಿ. ಪಂಕ್ತಿಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಅನ್ನದಾನ ಮಾಡುವ ಆ ಮಹನೀಯನನ್ನು ನೀವು ಮುಟ್ಟಬೇಡಿರಿ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಯಾಪರನಾದ ಈ ಪ್ರೇಮಳ ಪುರುಷನನ್ನು ನೀವು ಈ ಯಮಲೋಕಕ್ಕೆ ತರದೇ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿರಿ. ಈ ವೀರನು ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ದೇಹತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಇವನಿಗಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ ದಿಂದ ವಿಮಾನವು ಬರಲಿದೆ. ಆ ವಿಮಾನವು ಬರುವವರೆಗೆ ಇವನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಊಟ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಅನೇಕ ಕನ್ಯಾದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಈತನನ್ನೂ ಅನೇಕ ಯಜ್ಞಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಆತನನ್ನೂ ಬೇಡಿದ್ದನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿರಿ. ಈ ವಿದ್ವಾಂಸನು ವೈಷ್ಣವ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಹುಕಾಲ ಆನಂದ ಪಡೆಯಲಿ. ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನೂ, ಕೊಡೆಯನ್ನೂ, ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಾರೆ ದಾನ ಮಾಡಿದ ಈತನಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿರಿ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ದಾನ ನೀಡಿದ ಈತನು ನನ್ನ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಬರಲಿ. ಈತನನ್ನು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಪೂಜಿಸಿರಿ. ಚಿತ್ರಗುಪ್ತನು ಮತ್ತೊಂದು ರಹಸ್ಯವಾದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಲಕ್ಷ್ಯವಿಟ್ಟು ಆಲಿಸಿರಿ.

ಸರ್ವದೇವಮಯಾ ಗಾವಃ ಸರ್ವವೇದ ಮಯಾಸ್ತಥಾ ।
ಅಮೃತಂ ಧಾರಯಂತ್ಯಶ್ಚ ಪ್ರಚರಂತಿ ಮಹೀತಲೇ ॥
ತೀರ್ಥಾನಾಂ ಪರಮಂ ತೀರ್ಥಮತಸ್ತೀರ್ಥಂ ನ ವಿದ್ಯತೇ
ಪವಿತ್ರಂ ಚ ಪವಿತ್ರಾಣಾಂ ಪುಷ್ಟೀನಾಂ ಪುಷ್ಟಿರೇವ ಚ
ತಸ್ಮಾದ್ರಸಸ್ತು ದಾತವ್ಯಃ ಗವಾಂ ವೈ ಮೇಧ್ಯ ಕಾರಣಾತ್ ॥

ಆಕಳಿನ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ ಎಲ್ಲ ವೇದಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೂ ವಾಸ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಅವು ದೇವಮಯ, ವೇದಮಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.

ಗೋಗಳೆಂದರೆ ಅಮೃತವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಕೊಂಡು ತಿರುಗುವ ದೇವಿಯರೇ ಸರಿ. ಗೋವಿಗಿಂತ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ರಸಗಳಲ್ಲಿ ಗೊರಸ ಅರ್ಥಾತ್ ಆಕಳ ಹಾಲು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹಸುವಿನ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ತುಪ್ಪ, ಮುಂತಾದ ಗವ್ಯವಸ್ತುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪೌಷ್ಟಿಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಗೋವಿನ ಹೈನವನ್ನು ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ದಾನಕೊಡಬೇಕು.

ದಧ್ನಾ ಹಿ ತ್ರಿದಶಾಃ ಸರ್ವೇ ಕ್ಷೀರೇಣ ಚ ಮಹೇಶ್ವರಃ
ಘೃತೇನ ಪಾವಕೋ ನಿತ್ಯಂ ಪಾಯಸೇನ ಪಿತಾಮಹಃ ॥
ಸಕೃದ್ದತ್ತೇನ ಪ್ರೀಯಂತೇ ವರ್ಷಾಣಾಂ ಹಿ ತ್ರಯೋದಶ ।
ತಾಂ ದತ್ವಾ ಚೈವ ಪೀತ್ವಾ ಚ ಪ್ರೀತೇ ಮೇಧ್ಯಶ್ಚ ಜಾಯತೇ ॥

ಒಮ್ಮೆ ದಾನ ಮಾಡಿದ ಆಕಳ ಮೊಸರಿನಿಂದ ದೇವತೆಗಳೂ, ಹಾಲಿನಿಂದ ಶಿವನೂ, ತುಪ್ಪದಿಂದ ಅಗ್ನಿಯೂ, ಪಾಯಸದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೂ ಹದಿಮೂರು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಸುಪ್ರೀತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಗೋ ರಸಗಳನು ಕೊಟ್ಟು ಕುಡಿದರೆ ಮಾನವರು ತುಷ್ಟ ಪುಷ್ಟರಾಗುವದಲ್ಲದೇ ಪವಿತ್ರಿತರೂ ಆಗುವರು.

ಪಂಚಗವ್ಯೇನ ಪೀತೇನ ವಾಜಿಮೇಧ ಫಲಂ ಲಭೇತ್ ।
ಗವ್ಯಂ ತು ಪರಮಂ ಮೇಧ್ಯಂ ಗವ್ಯಾದನ್ಯನ್ನ ವಿದ್ಯತೇ ॥

ಹಸುವಿನ ಹಾಲು, ಮೊಸರು, ಬೆಣ್ಣೆ, ತುಪ್ಪ, ಕೆನಿ ಈ ಐದು ಆಕಳಿನ ರಸಗಳಿಗೆ (ಜೇನುತುಪ್ಪ ಸಕ್ಕರೆ ಬಾಳೇ ಹಣ್ಣು ಸೇರಿಸಿ) ಪಂಚಗವ್ಯ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಇಂಥ ಪಂಚಗವ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ಅಶ್ವಮೇಧಯಜ್ಞ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಲಭಿಸುವುದು. ಈ ಪಂಚಗವ್ಯದಂಥ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರ ಪದಾರ್ಥವೇ ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ.

''ದಂತೇಷು ಮರುತೋ ದೇವಾಃ ಜಿವ್ಹಾಯಾಂ ತು ಸರಸ್ವತೀ ।
ಖುರಮಧ್ಯೇ ತು ಗಂಧರ್ವಾಃ ಖುರಾಗ್ರೇಷು ಚ ಪನ್ನಗಾಃ ॥
ಸರ್ವಸಂಧಿಷು ಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚ ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯೌ ಚ ಲೋಚನೇ ।
ಕಕುದೇ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಿ ಪ್ರಸ್ರಾವೇ ಜಾನ್ಹವೀ ನದೀ ॥
ಅಪಾನೇ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಿ ಲಾಂಗೂಲೇ ಧರ್ಮ ಆಶ್ರಿತಃ ।
ನಾನಾದ್ವೀಪ ಸಮಾಕೀರ್ಣಾಶ್ಚತ್ವಾರಸ್ಸಾಗರಾಸ್ತಥಾ ॥
ಋಷಯೊ ರೋಮ ಕೂಪೆಷುಗೋಮಯೇ ಪದ್ಮಧಾರಿಣೇ
ರೋಮೇ ವಸಂತಿ ವಿದ್ಯಾಶ್ಚ ತ್ವಕ್ಕೇಶೇಷ್ಟಯನದ್ವಯಂ ॥
.....
.....
ಯತ್ರ ಗಾವೋ ಜಗತ್ತತ್ರ ದೇವ ದೇವ ಪುರೋಗಮಾಃ
ಯತ್ರ ಗಾವಸ್ತತ್ರ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಸಾಂಖ್ಯ ಧರ್ಮಶ್ಚ ಶಾಶ್ವತಃ ।
ಸರ್ವರೂಪೇಷು ಗಾವಸ್ತಿಷ್ಠಂತ್ಯಭಿಮತಾಸ್ತಥಾ
ಭವನೇಷು ವಿಶಾಲೇಷು ಸರ್ವಪ್ರಾಸಾದ ಪಂಕ್ತಿಷು

ಹಸುವಿನ ಹಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮರುದ್ದೇವತೆಗಳೂ, ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿಯೂ, ಗೊರಸುಗಳ ನಡುವೆ ಗಂಧರ್ವರೂ ಖುರದ ತುದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಗರೂ, ಎಲ್ಲ ಸಂಧಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯರೂ, ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರೂ, ಇಣಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ, ಬಾಲದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೂ ನೆಲಸಿರುವರು. ಗೋವಿನ ಪೃಷ್ಠದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ತೀರ್ಥಗಳೂ, ಗಂಜಲದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯೂ, ಅನೇಕ ದ್ವೀಪಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಆಕಳಿನ ರೋಮ ಕೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು ಇರುವರು. ಅದರ ಶೆಗಣಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸನ್ನಿಹಿತಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅದರ ತೊಗಲ ಮೇಲಿನ ಕೂದಲುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಯಣ ದಕ್ಷಿಣಾಯಣಗಳೂ ಮತ್ತೂ ಧರ್ಮ, ಶಾಂತಿ ಪುಷ್ಟಿ, ವೃದ್ಧಿ, ಸ್ಮೃತಿ, ಮೇಧಾ, ಲಜ್ಜಾ, ಕೀರ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಇರುವುವು. ಈ ಗೋಮಾತೆಯನ್ನು ಸೇವೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ವಿದ್ಯೆ, ಶಾಂತಿ, ಮತ್ತು ಒಳ್ಳೇಜ್ಞಾನ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂತತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ಲಭಿಸುವವು. ಎಲ್ಲಿ ಗೋವುಗಳಿರುವವೊ ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಮೊದಲಾದ ದೇವತಾ ಪ್ರಪಂಚವೆಲ್ಲವೂ ನಿಂತಿರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲಿ ಆಕಳುಗಳೋ ಅಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲಿಸುವಳು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನವೂ ಧರ್ಮವೂ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇರುವವು. (೩೫)

ಯಮಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಭವ್ಯ ಭವನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಗೋವುಗಳು ಇಷ್ಟ ಬಂದ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಗೋವುಗಳ ಹಿಂಡುಗಳಿಗೆ ಸಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀರು ಮತ್ತು ಆಹಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಯಮ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನ ಪುರುಷರೂ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತರಾಗಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಭಕ್ಷ್ಯಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನೂ ಶಯನಾಸನ ಪಾನಭೋಗಗಳನ್ನೂ ಅನುಭವಿಸುತ್ತ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಲಿರುವರು. ಆ ನರಕ ಲೋಕದ ನಾರೀಮಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಮಿನಿಯರು ಜಲಕ್ರೀಡೆಯನ್ನು ಆಡುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಹಲವು ಹೆಂಗಳೆಯರು ಸಮೀಪದ ಕೈದೋಟ ಹೂದೋಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತ ತಾವು ನಿಂತ ನೆಲಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೊಬಗನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದ ಯಮಪಟ್ಟಣದ ಎಣೆಗಾಣದ ಸೊಗಸು ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಶಿಲ್ಪಕಲ್ಪಗಳನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ, ನಾನು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ತಿರುಗಾಡಿ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಯಮದೇವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದೆನು.

ನರಕಕ್ಕೆ ಯಾರು ಹೋಗುವರು ?

ನಚಿಕೇತ :- ಮಹಾ ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ನಾರದ ಮುನಿಯು ಒಂದಾನೊಂದು ದಿನ ಯಮಧರ್ಮನ ರಾಜಧಾನಿಯಾದ ಸಂಯಮನೀಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಯಮಧರ್ಮನು ಮಾಡಿದ ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು.- ''ಸುರೋತ್ತಮ, ಯಾವ ವ್ರತ, ದಾನಧರ್ಮ ಅಥವಾ ನಿಯಮದಿಂದ ಮಾನವರು ಅಮರತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು ? ಮತ್ತೂ ಯಾವದರಿಂದ ಮಾನವರು ಲೋಕನಿಂದ್ಯವಾದ ಘೋರ ನರಕಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರು ?

ನಾರದರ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಧರ್ಮರಾಜನು ಇತ್ತ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ. -

ನಾಗ್ನಿಚಿನ್ನರಕಂ ಯಾತಿ ನ ಪುತ್ರೀ ನ ಚ ಭೂಮಿದಃ ।
ಶೂರಶ್ಚ ಶತವರ್ಷೀ ಚ ವೇದಾನಾಂ ಚೈವ ಪಾರಗಃ ॥ (೧೯)

ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರವನ್ನು ಇಟ್ಟವರು, ಒಳ್ಳೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತವರು, ಭೂದಾನ ಮಾಡಿದವರು, ವೇದಪಾರಂಗತರು, ಶತಾಯುಷಿಯಾದ ಶೂರರು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ.

ಪತಿವ್ರತಾ ನ ಗಚ್ಛಂತಿ ಸತ್ಯವಾಕ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ನರಾಃ ।
ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾ ಜಿತಾಶಾಶ್ಚ ಸ್ವಾಮಿ ಭಕ್ತಾಶ್ಚ ಯೇ ನರಾಃ ॥ (೨೦)

ಪತಿವ್ರತೆಯರೂ, ಸತ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುವವರೂ, ಎಂದೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಮಾಡದವರೂ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವ್ರತವನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವರೂ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ.

ಸ್ವದಾರ ನಿರತಾ ದಾಂತಾ ಪರದಾರ ವಿವರ್ಜಕಾಃ ।
ಸರ್ವಭೂತಾತ್ಮ ಭೂತಾಶ್ಚ ಸರ್ವ ಭೂತಾನುಕಂಪಕಾಃ ॥ (೨೧-೨೨)

ಹೆರವರ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಹಂಬಲಿಸದೇ ತನ್ನ ಮಡದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರೇಮ ಮಾಡುವ ದಯಾ ಶೀಲರಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರೂ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಜ್ಞಾನಿ ದ್ವಿಜಾ ಯೇ ಚ ಯೇ ಚ ವಿದ್ಯಾಂ ಪರಾಂ ಗತಾಃ ।
ಉದಾಸೀನಾ ನ ಗಚ್ಛಂತಿ ಸ್ವಾಮ್ಯರ್ಥೇ ಚ ಹತಾ ನರಾಃ॥ (೨೩-೨೪)

ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ, ಲಾಭಾಲಾಭ, ಶತ್ರುಮಿತ್ರ, ಹೊನ್ನು ಮಣ್ಣು, ಅರಳು ಮರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ವಿರಕ್ತರೂ, ಸ್ವಾಮಿಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣ ಮಾಡಿದವರೂ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ.

ನ ಗಚ್ಛಂತ್ಯತ್ರ ದಾತಾರಃ ಸರ್ವ ಭೂತಹಿತೇ ರತಾಃ
ಶುಶ್ರೂಷಕಾ ಮಾತಾಪಿತ್ರೋರ್ನ ಗಚ್ಛಂತಿ ಚ ತೇ ನರಾಃ ॥ (೨೫)

ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡತಕ್ಕ ಮತ್ತೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದಾನಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಾಯಿತಂದೆಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಗೈಯ್ಯುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೂ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ.

ತಿಲಾನ್ ಗಾಂ ಚ ಹಿರಣ್ಯಂ ಚ ಪೃಥಿವೀಂ ಚಾಪಿ ಶಾಶ್ವತೀಂ
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತಿ ನ ಗಚ್ಛಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ॥ (೨೬)

ಎಳ್ಳು, ಗೋವು ಮತ್ತೂ ಸ್ಥಿರವಾದ ಪೃಥ್ವಿ ಹಾಗೂ ಬಂಗಾರ ಈ ನಾಲ್ಕನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನವಿತ್ತವರು ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲ.

ಗುರುಚಿತ್ತಾನು ಸಾರಾಶ್ಚ ಕೃತಿನೋ ಮೌನಯಂತ್ರಿತಾಃ
ನಿತ್ಯಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಿನೋ ದಾಂತಾ ಸ್ಸದಾ ಸಭ್ಯಾಶ್ಚ ಯೇ ನರಾಃ ॥ (೨೭-೨೮)

ಗುರುಗಳ ಇಚ್ಛಾನುವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಮೌನದಿಂದಲೇ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ, ನಿತ್ಯವೂ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ ಪರಾಯಣರಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಎಂದೂ ನನ್ನನ್ನು (ಯಮನನ್ನು) ನೋಡುವದಿಲ್ಲ.

ಮಾಂ ನ ಪಶ್ಯಂತಿ ತೇಚೈವ ಸ್ವಾತ್ಮಭಾವೇನ ಭಾವಿತಾಃ
ಅಪರ್ವಮೈಥುನಾ ಯೇ ಚ ನ ಗಚ್ಛಂತಿ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಃ ॥(೨೯)

ಗುರುಗಳ ಇಚ್ಛಾನುವರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಮೌನದಿಂದಲೇ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ, ನಿತ್ಯವೂ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ ಪರಾಯಣರಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರು ಎಂದೂ ನನ್ನನ್ನು (ಯಮನನ್ನು) ನೋಡುವದಿಲ್ಲ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಅಮರತ್ವಂ ಚ ಪ್ರಾಪ್ನುವಂತಿ ನ ಸಂಶಯಃ ।
ನಿವೃತ್ತಾಃ ಸರ್ವಕಾಮೇಭ್ಯಃ ನಿರಾಶಾಸ್ಸುಜಿತೇಂದ್ರಿಯಾಃ ।
ನ ಗಚ್ಛಂತಿ ಹಿ ತದ್ಘೋರಾಂ ಯತ್ರ ತೇ ಪಾಪ ಕರ್ಮಿಣಃ ॥(೩೦)

ನಿಷಿದ್ಧ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂಗಮವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗೆದ್ದು ಎಲ್ಲ ವಿಷಯ ವಾಸನೆ ಹಾಗೂ ಕಾಮಲಾಲಸಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವ ವಿರಾಗಿಗಳೂ, ತ್ಯಾಗಯೋಗಿಗಳೂ ಎಂದೂ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗದೇ ಅಮರರಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವರು.

ನಾರದ :- ದಾನವು ಶ್ರೇಷ್ಠವೊ ಅಥವಾ ಪಾತ್ರವು ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ ? ಯಾವ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು ? ಮತ್ತೂ ಯಾವ ದಾನದಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯ, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಸಂಪತ್ತು, ಸಂತತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ದೊರಕುವವು ?

ಯಮ :- ನಾರದ, ಈ ಶುಭಾಶುಭ ಗತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸತ್ಕರ್ಮ ದುಷ್ಕರ್ಮಗಳ ಫಲಶ್ರುತಿಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಲು ನೂರುವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಸಾಲದು. ಆದರೂ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂದ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.- ಸ್ವರ್ಗ, ಯಶಸ್ಸು, ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ, ಭೋಗಭಾಗ್ಯ, ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನ, ಆರೋಗ್ಯ, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಸಂಪದ ಹಾಗೂ ಸೌಂದರ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳೆಲ್ಲ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ದೊರಕುವವು. ಇದರಂತೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೌನ ವ್ರತದಿಂದ ಅಧಿಕಾರ, ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಭೋಗ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯ, ಅಹಿಂಸಾ ವ್ರತದಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯ, ಯಜ್ಞ ದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸತ್ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ, ಗೆಡ್ಡೆಗೆಣಸು ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಂದಿರುವರಿಂದ ರಾಜ್ಯ, ಎಲೆಯನ್ನು ತಿಂದಿರುವದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವವು. ಹಾಲಿನ ವ್ರತದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ, ಗುರುಸೇವೆಯಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯ, ಶ್ರಾದ್ಧ ದಾನದಿಂದ ಸಂತಾನ, ರಸಗಳನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಮಾಂಸ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಆಯುಷ್ಯವಂತರಾದ ಮಕ್ಕಳು, ಅನ್ನದಾನದಿಂದ ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಗಳೂ ಮಾನವರಿಗೆ ದೊರಕುವವು.

ಛತ್ರಿ (ಕೊಡೆ) ಯನ್ನು ಕೊಡುವದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆ ಮನೆ, ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳ ದಾನದಿಂದ ರಥ, ವಸ್ತ್ರದಾನದಿಂದ ಸೌಂದರ್ಯ, ಧನದಾನದಿಂದ ಪುತ್ರಸಂತಾನ, ಜಲದಾನದಿಂದ ತೃಪ್ತಿ, ಅನ್ನದಾನದಿಂದ ಭೋಗೋಪಭೋಗ, ಹೂವು, ಹಣ್ಣು ತುಂಬಿದ ಮರವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಒಳ್ಳೇ ಗೃಹಿಣಿಯಿಂದ ಒಡಗೂಡಿದ ಐಶ್ವರ್ಯ ಭರಿತವಾದ ಗ್ರಹವೂ ದಾನಿಗಳಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಡುವವು.

ಇದರಂತೆ ಅನ್ನ, ವಸ್ತ್ರ, ಪಾನೀಯ, ರಸದಾನಗಳಿಂದ ಅವೇವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾನವನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮರಳಿ ಪಡೆಯುವನು. ಸುಗಂಧಿ ಹೂಹಾರಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ನರನ ರೋಗ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ರೂಪವಂತ ನಾಗುವನು. ಧೂಪದಾನದಿಂದ ಗೋಲೋಕ, ಗೋದಾನದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕ, ಎತ್ತಿನ ದಾನದಿಂದ ತೇಜಸ್ಸು, ಗಜದಾನದಿಂದ ಗಜಾಂತ ಐಶ್ವರ್ಯ, ತುಪ್ಪದ ದಾನದಿಂದ ತೇಜಸ್ಸು, ಎಣ್ಣೆಯ ದಾನದಿಂದ ಕಾಂತಿ ಹಾಗೂ ಸ್ನೇಹ, ಜೇನುತುಪ್ಪ ದಾನದಿಂದ ರಸತೃಪ್ತಿ, ದೀಪ ದಾನದಿಂದ ಕಾಂತಿ, ಪಾಯಸದಾನದಿಂದ ದೇಹಪುಷ್ಟಿ, ಚಿಗುಳಿಯ ದಾನದಿಂದ ಸೌಮ್ಯ ಲಾವಣ್ಯ, ಹಣ್ಣಿನ ದಾನದಿಂದ ಗಂಡುಮಗು, ಪುಷ್ಪ ದಾನದಿಂದ ಸೌಭಾಗ್ಯ, ವಾಹನ ದಾನದಿಂದ ವಿಮಾನ ಪಲ್ಲಕ್ಕಿ ಗೌರವ, ದೇವ ಗುರುದರ್ಶನದಿಂದ ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಅಭಯ ದಾನದಿಂದ ಸಕಲ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಪಡೆಯುವರು.

ವಿಮಾನ ಸುಂದರಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯಮನ ಉತ್ತರ

ನಚಿಕೇತ :- ನಾನು ಯಮಲೋಕದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಲಂಕೃತರಾದ ತಮ್ಮ ಮಡದಿಯರೊಡನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಆನಂದದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳ ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಆ ಚಲುವೆಯರಿಗೆ ನರಕ ಲೋಕವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ಆಢ್ಯತೆಯಿಂದ ವಿಮಾನಾರೂಢರಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಆ ವಿಪ್ರವೃಂದವನ್ನು ಕಂಡು ಯಮಧರ್ಮನು ಖಿನ್ನನಾಗಿ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿದನು. ಅವರಾರಿಗೂ ಯಮದೇವನ ಕಿಮ್ಮತ್ತು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಧರ್ಮ ದೇವತೆಗೆ ಹೆದರದೇ ಹಿಂಜರಿಯದೆ ಆ ವಿಪ್ರರು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಅವನನ್ನು ಮೂದಲಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಪೋನಿಷ್ಠರೂ, ಕೃತಕಾರ್ಯರೂ, ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರೂ ಆದ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಯಮ ಧರ್ಮನ ಅರಿವು ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದೇ ಅವನ ರಾಜಧಾನಿಯ ಮೇಲೆ ಸಾಹಂಕಾರದಿಂದ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜನ್ಮಾವಧಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯ ಸಾಧನೆಯಿಂದ ಭಗವದ್ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದು ಯಮನ ಅಂಜಿಕೆಯೇ ಹಾರಿಹೋದಂತಾದ ಆ ಧೀರ ಬ್ರಹ್ಮವೃಂದವನ್ನು ಕಂಡು ಧರ್ಮರಾಜನಿಗೆ ತುಸು ಅಸೂಯೆಯೂ ಆಯಿತು. ದುಃಖವೂ ಆಯಿತು. ''ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಮೇಲೆ ನಿಗ್ರಹ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಲಿ, ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಲಿ ನನಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಾಗಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ವಿಧಾನ ಮಾಡುವದೂ, ನಿಷೇಧ ಮಾಡುವದೂ ನನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ಕಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಇದು ನನಗೆ ಒಳ್ಳೇ ತಾಪದಾಯಕವಾಗಿದೆ'' ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕುದಿಯತೊಡಗಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ವಿಮಾನ ಸುಂದರಿಯು ತನ್ನ ನಲ್ಲನೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಏತಂದಳು. ಧರ್ಮರಾಜನ ಮನದ ದುಗುಡವನ್ನು ಅರಿತ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತು ನುಡಿದಳು. -

''ಧರ್ಮರಾಜ, ತಪಸ್ವಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು ಪಡುವದು ನಿನ್ನ ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ವೇದ ಪಾರಂಗತರಾದ ತಪಸ್ವಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸರ್ವ ದೇವತಾ ಸ್ವರೂಪರಾದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವದೇ ದೊಡ್ಡವರ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ.''

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಪ್ರಮದಾಮಣಿಯು ಮುಗಿಲಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮಿಂಚಿನ ಮೂರ್ತಿಯಂತೆ ಕಂಚು ಮಿಂಚಾಗಿ ಮಿಂಚಿ ಮುನ್ನಡೆದಳು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿ ನಾರದರು ಕೌತುಕ ಭರಿತರಾಗಿ ಧರ್ಮರಾಜನನ್ನು ಕುರಿತು ''ಇವಳು ಯಾರು ? ಇಲ್ಲಿಗೇಕೆ ಬಂದಿದ್ದಳು ? ಹೇಳು '' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಆಗ ಯಮಧರ್ಮರು ವಿಮಾನ ವಾಹಿನಿಯಾದ ಆ ಪತಿವ್ರತೆಯ ಕೌತುಕದ ಕತೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತರಿಸಿದರು. ಅದನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ.-

''ಹಿಂದೆ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯ ಸಂಧನಾದ ನಿಮಿ ರಾಜನಿಗೆ ಜನಕ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಸತ್ಪುತ್ರನಿದ್ದನು. ಆ ಜನಕ ರಾಜನ ಮಡದಿಯಾದ ರೂಪವತಿಯು ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬರೀ ರೂಪವತಿಯಾಗದೇ ಗುಣವತಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಳು. ಪತಿಗೆ ಹಿತಾಚರಣೆಯೇ ಅವಳ ವ್ರತವಾಗಿತ್ತು. ಗಂಡನ ಮಾತನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವಳು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪತಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆ ರಾಜನಾದರೂ ದಯಾ ಪರನಾಗಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಆ ಧರ್ಮಾತ್ಮನ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ರೋಗ, ರುಜಿನ, ಬರಗಾಲ, ಕರಿಗಾಲ, ಸಾವು ನೋವು, ಯಾವದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ ರಾಣಿಯರು ಕೈಗೆ ಬಂದಂತೆ ದಾನಧರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಬೊಕ್ಕಸವನ್ನೆಲ್ಲ ಬರಿದು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಒಂದು ದಿನ ಆ ರಾಜ ಸುಂದರಿಯು ದೊರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರುತ್ತ ಮಾತನಾಡಿದಳು -

''ನಾಥ, ಅರಮನೆಯ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ದಾನಕೊಟ್ಟು ಬರಿದಾಗಿದೆ. ಮುಂದೆ ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಏನು ಗತಿ ? ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಧನಧಾನ್ಯಗಳಾಗಲಿ, ಬಟ್ಟೆ ಬರೆಗಳಾಗಲಿ, ಆಕಳು ಕರುಗಳಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಹೂ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹಣವಿಲ್ಲ. ನಮಗೆ ಬೇರೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಆ ಆದಾಯವೂ ಇದ್ದಂತಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಗತಿ ಏನು ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾರಾಜನು ನಲುಮೆ ದುಂಬಿ ನುಡಿದನು -

''ಪ್ರಿಯೆ, ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ ನಮ್ಮ ನೂರು ವರ್ಷದ ಆಯುಷ್ಯವು ಕಳೆದಿದೆ. ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಐಶ್ವರ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ವಿನಿಯೋಗವಾದದ್ದರಿಂದ ಚಿಂತಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಈ ರಾಜಧಾನಿಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಕಾಡು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಲಿಕೆ, ಗುದ್ದಲಿ, ಕೊಡಲೆಗಳಿಂದ ಕಡಿದು ಅಗಿದು ನೇಗಿಲದಿಂದ ನೇಗಿಲ ಹೊಡೆದು ಹದ ಗೊಳಿಸಿ ಹೊಲವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡೋಣ. ಅಲ್ಲೆ ಕಾಳು ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯೋಣ. ಆ ಧಾನ್ಯದಿಂದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿ, ದಾನ ನೀಡಿ, ನಾವೂ ಉಂಡು ಬದುಕೋಣ. ನಾವು ಬೆಳೆದ ಕಾಳು ಕಡಿಗಳಿಂದ ಬೇಕು ಬೇಕಾದ ಭಕ್ಷ ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡಿ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಉಣ ಬಡಿಸಿ ನೀನು ಉಂಡು ಬಯಸಿದ ಸುಖವನ್ನು ನೀನು ಪಡೆಯುವೆ. ಮಹಾರಾಜನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹಾರಾಣಿಗೆ ಖೇದವೆನಿಸಿತು. ಅವಳ ರಾಜ ಪಿಂಡವು ನೆಲದ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಮೈಮಣಿಸಿ ಬೆವರು ಸುರಸಿ ದುಃಖದ ದುಡಿಮೆಗೆ ಇಳಿಯಲು ಒಮ್ಮೆ ಲೇಸಿದ್ಧವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಸಲುಗೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದಳು.-

''ಪ್ರಭು, ನಿಮ್ಮ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವಕರಿಗೆ ಏನು ಕೊರತೆ ! ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಆಳು ಹೋಳುಗಳು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಒಂಟೆ, ಕೋಣ, ಕತ್ತೆ ಎತ್ತು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಸಾವಿರ ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸಾಧನೆ ಸಲಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸುವ ಸೇವಕ ವರ್ಗವು ಸಾಕಷ್ಟು ಇರುವಾಗ ನಾನೇಕೆ ದುಡಿಯಬೇಕು ! ನಿನೇಕೆ ಗುದ್ದಲಿ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ? ಮಹಾರಾಣಿಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿಷ್ಕುರನಾದ ಮಹಾರಾಜನು ಹೀಗೆ ನುಡಿದನು.

''ಸುಂದರಿ, ನನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಭೃತ್ಯ ಸೇವಕ ಪರಿವಾರ ವರ್ಗದವರಿಗೆಲ್ಲ ಕೆಲಸವಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳೂ ಬೇರೆ ಇರಬಹುದು. ಅವರಾರಿಗೂ ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ದುಡಿಯಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಂತೆ ಎತ್ತು, ಕತ್ತೆ, ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ಒಂಟೆ, ಕೋಣಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣ, ಉಕ್ಕು ಸೀಸ, ತವರ, ತಾಮ್ರ ಬೆಳ್ಳಿ, ಬಂಗಾರ ಮುಂತಾದ ಧಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ, ಪ್ರಜಾಜನರಿಗೆಲ್ಲ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಪಾತ್ರ ಪರಡಿ ಆಯುಧ, ಆಭರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಿಕ್ಕೆಂದು ಗೊತ್ತು ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಾಗಿಡಿಸಿದ ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಾನು ನನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲಾರೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಗುದ್ದಲಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆ ಕಾಡನ್ನು ಕಡಿದು ಹೊಲವನ್ನು ಹದ ಮಾಡಿ ಉತ್ತಿ, ಬಿತ್ತಿ, ಬೆಳೆಯನ್ನು ಪಡೆಯೋಣ. '' ಮಹಾರಾಜನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ರಾಣಿಗೆ ಪರಮಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅವಳು ತನ್ನ ಪತಿಯ ಉದಾರ ದೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಜಾಹಿತಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಉಬ್ಬಿ ಹೋದಳು. ಹಾಗೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ನುಡಿದಳು- ''ಪ್ರಾಣನಾಥ, ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಮನಬಂದಲ್ಲಿಗೆ ನಡೆಯಿರಿ. ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೇ ಬರುತ್ತೇನೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಆಗ ಆ ಭೂಪತಿಯು ಮಡದಿಯೊಡನೆ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಬಿದ್ದನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಹೊಲ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ನೆಲವನ್ನು ಶೋಧಿಸುತ್ತ ನಡೆದರು. ಬಹು ದೂರ ಹೋದ ಬಳಿಕ ಒಂದು ವಿಶಾಲವಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ದೊರೆಯು ತನ್ನ ಪಟ್ಟ ಮಹಿಷಿಗೆ ಇಂತು ನುಡಿದನು.-

''ಪ್ರಿಯೇ, ಇದೋ ಈ ನೆಲವು ನಮ್ಮ ಹೊಲವಾಗಲು ಯೋಗ್ಯವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯ ಗಿಡಗಂಟಿಗಳನ್ನು ಮುಳ್ಳುಕಂಟಿಗಳನ್ನೂ ನಾನು ಕಡಿದು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನು ಬಳಿದು ಒಟ್ಟಿ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡು. ಇದೇ ನಿಜವಾದ ಕರ್ಮಯೋಗ. ಇದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಪಡೆಯಬಲ್ಲೆವು.'' ಮಹಾರಾಜನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅರಸಿಗೆ ನಗೆ ಬಂದಿತು. ಅವಳು ಮಿದುವಾಗಿ ನಕ್ಕು ಮಧುರವಾಗಿ ನುಡಿದಳು.-

''ನಾಥ, ಇಲ್ಲಿಯೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬನ್ನಿಯ ಗಿಡವು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ನೀರಿನ ಶೆಲೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಹೊಲವನ್ನು ಮಾಡುವದು ಹೇಗೆ ? ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ

ನಮ್ಮ ಬೇಸಾಯವು ಲಾಭಕಾರಕವು ಎಂತಾದೀತು ? '' ಮಡದಿಯ ಈ ಹಿತನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿದ ಆ ಪೊಡವಿಯೊಡೆಯನು ತುಸು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿ ಮಾರ್ನುಡಿದನು- ''ಪ್ರೇಯಸಿ, ಈ ಹೊಲದ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಯೋಜನದವರೆಗೆ ಯಾವ ಜಲಾಶಯವೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪೂರ್ವ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಈ ಗಿಡವನ್ನೂ ಮಿದುವಾಗಿ ಹದಗೊಂಡಂತಿರುವ ಮಣ್ಣನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ನೀರು ಇರಬಹುದು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುವದು. ಕೃಷಿಗೆ ಈ ನೆಲವು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೇದು ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬೇರಾವ ಆತಂಕವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ''

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮಹಾರಾಜನು ಆ ಹೊಲದಲ್ಲಿಯ ಬಳ್ಳಿ ಕಳ್ಳಿಗಳನ್ನೂ, ಗಿಡ ಗುಂಪುಗಳನ್ನೂ, ಮುಳ್ಳಿನ ಪೊದೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಕಡಿದು ರಾಶಿ ಹಾಕಿದನು. ಅವನ ಪಟ್ಟದರಸಿಯು ಬಹು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಪತಿಯು ಕಡಿದೊಗೆದ ಗಿಡಗಂಟಿಗಳ ಹೊರೆಗಳನ್ನು ದೂರ ತೆಗೆದೊಗೆದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡಿದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ನಡುನೆತ್ತಿಗೇರಿದನು. ಬಿಸಿಲು ಬೆಂಕಿಯಾಗಿ ಸುಡತೊಡಗಿತು. ಬೆವರು ಕೋಡಿಟ್ಟು ಹರಿಯಿತು. ಆ ಭಯಂಕರವಾದ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿಯೇ ನಿಬಿಡವಾದ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿದುಡಿದು ಮಹಾರಾಣಿಯ ಗಂಟಲು ಒಣಗಿತು. ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದ ನಾಲಿಗೆ ಸೇದತೊಡಗಿತು. ಅವಳ ಕೆಂಪಗಾದ ಅಂಗಾಲುಗಳಿಂದ ರಕ್ತವು ಚಿಮ್ಮತೊಡಗಿತು. ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಕೆಂಡದ ಉಂಡೆಗಳನ್ನೇ ತೂರಿದಂತೆ, ಬೆಂಕಿಯನ್ನೇ ಬೀರಿದಂತೆ ಸಂತಾಪವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಲಿದ್ದವು. ಅದರಿಂದ ಕಸವಿಸಿಗೊಂಡ ಆ ಅರಸಿಯು ದೀನಳಾಗಿ ಪತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದಳು.-

''ಮಹಾರಾಜ, ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆಯಿಂದ ಬಾಯಾರಿ ಬಳಲಿ ಬಸವಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ಕೂಡಲೇ ನೀರನ್ನು ಕೊಡಿರಿ. ಬೇಗ ದಯೆದೋರಿರಿ. '' ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ದಾಹ ದುಃಖ ಪರವಶಳಾದ ದೇವಿಯು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟಳು.

ಅವಳು ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳುವಾಗ ಅತ್ತತ್ತು ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಗಾಗಿದ್ದವು. ಅತ್ಯಂತ ಉಗ್ರವಾದ ಸೂರ್ಯನ ಕಿಡಿಕಿರಣಗಳೇ ತನ್ನ ಕ್ಲೇಶ ಹಾಗೂ ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯನ ಮೇಲೆಯೂ ಬಹಳ ಕೋಪ ಬಂದಿತು. ಕೆಂಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಅವಳು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಆ ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಗಾದ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಕ್ಷೇಪದಿಂದಲೇ ಸೂರ್ಯನೂ ಕೂಡ ಉರುಳಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯ ಚಕಿತನಾದ ಜನಕರಾಜನು ತಿರೆಗುರುಳಿದ ಆ ತೇಜಃಪಿಂಡವನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.- ಎಲ್ಲ ಜನರಿಂದಲೂ ವಂದಿತನಾದ ಸೂರ್ಯದೇವನೇ, ಆಕಾಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ನೀನೇಕೆ ಬಂದೆ ? ನಿನಗಾಗಿ ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ? ಆಗ ಸೂರ್ಯನು ಆ ದೊರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿನಯದಿಂದ ಅನುನಯದ ದನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದನು -

''ಮಹಾರಾಜ, ನಿನ್ನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಈ ಪತಿವ್ರತೆಯು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ನೋಡಿದ್ದರಿಂದ ನಾನು ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಬಿಟ್ಟೆನು. ಇಂಥ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ

ನಾರಿಯನ್ನು ನಾನು ನೆಲದಲ್ಲಿ ನೋಡಿಲ್ಲ. ನಾಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತಾನುವರ್ತಿನಿಯಾದ ಇವಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯವೂ ಇದೆ. ನನ್ನ ಸ್ಥೈರ್ಯವೂ ಇದೆ. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಶಚಿಯಂತೆ ಈ ಸಾಧ್ವಿಯು ನಿನಗೆ ಅನುರೂಪಳಾದ ಸತಿಯು ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸುದೈವದಿಂದಲೇ ನ್ಯಾಯನಿಷ್ಠನಾದ ನಿನಗೆ ಈ ಬೇಸಾಯದ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬುದ್ಧಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀನೇ ಉತ್ಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ ನಿನಗೆ ಸಮನಾದ ನೀತಿವಂತರು ಬೇರಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನಿನ್ನ ಕಾಮನೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗುವದಲ್ಲದೆ ನಿನಗೆ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಬರುವುದು'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಹೀಗೆ ನುಡಿದು ಆ ಸೂರ್ಯದೇವನು ಆ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಗಾಲು ಬಕ್ಕನೆತ್ತಿಯಿಂದ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವ ಆ ರಾಜದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕೊಡೆಯನ್ನೂ ಪಾದರಕ್ಷೆಯ ಜೋಡುಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಒಂದು ನೀರು ತುಂಬಿದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಟ್ಟು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು.

ಅದರಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಮಹಾರಾಜನು ಮೂರ್ಛಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ ಬಿದ್ದ ತನ್ನ ಕಾಂತೆಯನ್ನು ಬದುಕಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿ ಅವಳ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಚಿಮಕಿಸಿದನು. ಬಗೆಬಗೆಯ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಆ ತಣ್ಣೀರಿನ ಶೀತಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಮೂರ್ಛೆ ತಳೆದು ಎಚ್ಚತ್ತ ಮಹಾರಾಣಿಯ ತನ್ನ ಪತಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ತಣ್ಣೀರು ತುಂಬಿದ ಪೂರ್ಣಪಾತ್ರೆಯನ್ನೂ, ಬಿಸಿಲನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯುವ ಕೊಡೆಯನ್ನೂ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಯಕ್ಕಡಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿದಳು. ಮಣ್ಣಿನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ದುಡಿಮೆಯ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಳೆದ ಅವಳಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ದೊರೆತ ಆ ಮೂರು ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಭಾರೀ ಐಶ್ವರ್ಯವೇ ದೊರೆತಂತಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವಳ ಗಲ್ಲ ಗುಲಾಬಿಯು ಉತ್ಫುಲ್ಲವಾಗಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಡಿದಳು.-

''ನಾಥ, ನಿಮಗೆ ಈ ತಂಪಾದ ನೀರನ್ನು, ನೆರಳು ನೀಡುವ ಈ ಛತ್ರಿಯನ್ನು, ಕಾಲಿಗೆ ಮುಳ್ಳು ಚುಚ್ಚದಂತಹ ಈ ಪಾದ ರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರು ? '' ಆಗ ಆ ಭೂಪತಿಯು ಅವಳಿಗೆ '' ದೇವಿ ಸೂರ್ಯದೇವನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೃಪೆಮಾಡಿ ನಭೋಮಂಡಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಮಗಾಗಿ ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಆಗ ಭಗವಾನ್ ಭಾಸ್ಕರನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವು ಇಮ್ಮಡಿಸಿದ ಆ ರಾಣಿಯು ''ಕರುಣಾಳು ಆದ ಆ ಬೆಳಕಿನ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ? ಅವನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಏನಿದೆ ? ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು ? ಆಗ ಆ ಜನಕ ಭೂಪಾಲನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಸೂರ್ಯದೇವನಿಗೆ ''ನಿಮಗಾಗಿ ನಾವು ಏನು ಮಾಡೋಣ ?'' ಎಂದು ಕೈಮುಗಿದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯು '' ಮಹಾರಾಜ, ನನಗೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಂದ ಅಭಯ ದಾನವು ಬೇಕಾಗಿದೆ'' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ದೊರೆಯು ತನ್ನ ದಯಿತೆಗೆ ಆದಿತ್ಯ ದೇವನ ಈ ಅಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಅವಳು ಪರಮ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು- ''ಪೂಜ್ಯನೇ, ಬಿಸಿಲಿನ ಬಾಧೆಯ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೊಡೆಯನ್ನೂ, ಬಾಯಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು

ಈ ಜಲಪಾತ್ರೆಯನ್ನೂ, ಕಾಲಿನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಈ ಜೋಡುಗಳನ್ನೂ ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಬಳಿಕ ನೀನು ಬಯಸಿದಂತೆ ಅಭಯವು ನಿನಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ'' ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಹೀಗೆ ಜನಕರಾಜನ ಪತ್ನಿಯಾದ ರೂಪವತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ನಾರಿಯಿಂದ ಅಭಯ ದಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಸೂರ್ಯದೇವನು ತನ್ನ ಲೋಕಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ಅವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ರಾಜರಾಣಿಯರೂ ತಮ್ಮ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾದ ಮಳೆಬೆಳೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಕಾಳುಕಡಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಪನ್ನರಾಗಿ ದಾನ ಧರ್ಮ ನೀಡಿ ತಾವೂ ಭೋಗ ಭೋಜನ ಮಾಡಿ ಕೃತಕೃತ್ಯರಾದರು.

ಯಮಧರ್ಮ ಹೇಳಿದ ಸ್ತ್ರೀ ಧರ್ಮ

ನಾರದ :- ಯಮಧರ್ಮ, ತಪೋಧನರಾದ ನಾರಿಯರು ಯಾವ ಕರ್ಮದಿಂದ ಉತ್ತಮ ಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯ ಬಲ್ಲರು ? ಎಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ತಿಳಿಸು.

ಯಮಧರ್ಮ :- ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಯಾವ ಯಮ ನಿಯಮಗಳೂ ಬೇಕಿಲ್ಲ. ಉಪವಾಸ ವನವಾಸಗಳ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ದಾನ ಅಥವಾ ದೇವತಾ ಆರಾಧನೆಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ. ಆ ನಾರಿಯರು ಇರಬೇಕಾದ ರೀತಿ ಮತ್ತು ನಡೆಯಬೇಕಾದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು-

''ಗಂಡನು ಮಲಗಿದ ಬಳಿಕ ತಾನು ಮಲಗಬೇಕು. ಅವನು ಏಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ತಾನು ಏಳಬೇಕು. ಅವನು ಊಟ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕವೇ ತಾನು ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು. ಪತಿಯು ಮೌನಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಮಾತನಾಡಬಾರದು. ಅವನು ಎದ್ದು ನಿಂತಾಗ ತಾನು ಕೂಡಬಾರದು. ಇಂಥ ಮಡದಿಯು ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ಜಯಸುವಳು.

ಪತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಸತಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಬೇಕು. ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವನ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅವನು ನುಡಿದಂತೆ ನುಡಿಯಬೇಕು. ಇಂಥ ಪತಿವ್ರತೆಯಾದ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಯಮಧರ್ಮನಾದ ನಾನೂ ಕೂಡ ಹೆದರಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ. ಉಳಿದವರೂ ಕೂಡ ಹೆದರುವರು. ಗಂಡನು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಎಂದೂ ಎದುರಾಡದಿರುವ ಸಾಧ್ವೀಮಣಿಯು ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಕೂಡ ಪೂಜ್ಯಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಪತಿಯ ಸರ್ವದಾ ತಿರಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿದರೂ ಬೈದರೂ ಕೂಡ ಕೋಪಗೊಳ್ಳದೇ ಆ ಪತಿಯನ್ನೇ ಪರದೇವತಾ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅವನಿಗೆ ಎರಡು ಬಗೆಯದೇ ಸೇವೆ ಮಾಡುವ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಪರಮ ಪತಿವ್ರತೆ ಎನಿಸುವಳು. ಅಂಥ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಸಾವಿನ ಮೋರೆಯನ್ನು ಎಂದೂ ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ಮಹಿಳೆಯು ತನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದ ಕಾಂತನನ್ನು ತಾಯಿ ಎಂದು ಪ್ರೀತಿಸುವಳೋ, ತಂದೆ ಎಂದು ಸೇವಿಸುವಳೋ, ಬಂಧು ಎಂದು ಭಾವಿಸುವಳೋ ದೇವರೆಂದು ಪೂಜಿಸುವಳೋ ಅಂಥ ಸತೀಮಣಿಗೆ ನಾನು ಕೈ ಮುಗಿಯುವೆನು. ಪತಿಯ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಿ, ಪತಿಯ ನೆರಳಾಗಿ ಸುಖ ದುಃಖಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಭಾಗಿಯಾಗಿರುವ ನಾರಿಯು ಮೃತ್ಯುವಿನ ಬಾಗಿಲವನ್ನೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವಳಿಗೆ ಪತಿಯ ಮಾತೇ ಸಂಗೀತ, ಅವನ ನಡಿಗೆಯೇ ನೃತ್ಯ, ಅವನ ಮುಖವೇ ದೃಶ್ಯ, ಅವನೇ ಸರ್ವಸ್ವ ಆಗಿ ಬೇರ್ಯಾವದನ್ನೂ ಯಾವಳು ನೋಡುವದಿಲ್ಲವೊ

ಕೇಳುವದಿಲ್ಲವೊ ಅವಳು ಮೃತ್ಯುವಿನ ದ್ವಾರವನ್ನು ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಕುಳಿತಾಗ, ನಿಂತಾಗ, ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಮೈತೊಳೆಯುವಾಗ ಪತಿಯ ಹೊರತು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಬೇರಾರನ್ನೂ ಭಾವಿಸಿದ ಭಾಮಿನಿಯು ಸಾವಿನ ನಿಟ್ಟನ್ನು ನಿರುಕಿಸುವದಿಲ್ಲ. ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಇರಲಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಲಿರಲಿ, ಸ್ವಯಂ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತ ಇರಲಿ ಅಥವಾ ಮಾಡಿಸುತ್ತ ಇರಲಿ ಪತಿಯಿಂದ ಮನಸಾ ಅಗಲದಿರುವ ಸತೀಮಣಿಯು ಮೃತ್ಯುವಿನ ದ್ವಾರವನ್ನು ನೋಡುವದಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯನು ಉದಯಿಸುವದಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಗುಡಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ ಶುಚಿರ್ಭೂತಳಾಗಿ ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತನ್ನ ದೇಹದ ಬಹು ಭಾಗವನ್ನು ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ಇರಬೇಕು. ಕಣ್ಣು ಮತ್ತೂ ಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲಿ ಹರಿಬಿಡದಂತೆ ನಿಯಂತ್ರಿಸಬೇಕು. ಅವಳ ನೋಡುವದಾದರೆ ಗಂಡನ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡಬೇಕು. ಅವನ ಒಲವಿನಂತೆಯೇ ನಡೆಯಬೇಕು. ಅವನ ಹಿತಾಚರಣವೇ ತನ್ನ ವ್ರತವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಹಗಲಿರುಳೂ ಅವನನ್ನೇ ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಇಂತು ನಡೆದು ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದ ನಾರಿಯರು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳೆಂದು ಕಾಣಲ್ಪಡುವರು. ಮನುಷ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪತಿವ್ರತೆಯರೆಂದೂ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಡುವರು. ಪತಿವ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಈ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ಚರ್ಯೆಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ಸೂರ್ಯನು ಹೇಳಿದ್ದನು. ಅದನ್ನೇ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಈ ರಹಸ್ಯವಾದ ತತ್ವವನ್ನು ನಾನು ತಿಳಿದದ್ದರಿಂದಲೇ ನಾನು ಪತಿವ್ರತಾ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕಂಡಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪೂಜಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವರಾಹ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನೂರಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದಿದೆ.

—o—

ಸಂಸಾರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ, ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಅಡತಡೆ ಹೇಗೆ ? ಏಕೆ ?

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೨೯

ನಾರದ :- ದುಃಖಸಂತಪ್ತರಾದ ಭೂಲೋಕದ ಜನರು ಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ವ್ರತ, ತಪಸ್ಸು, ದೇವತಾರಾಧನೆ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವರು. ಆದರೆ ಅವರ ಆ ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಭಂಗವು ಉಂಟಾಗುವದು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಂಡವರಿಗೆ ಪಾಪ ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟುವದು. ಹೀಗಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು ? ಮಾನವರ ಈ ಬುದ್ಧಿಭೇದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪೂರ್ತಿ ಅಥವಾ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕರ್ತಾರರು ಯಾರು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು.'' ನಾರದರ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮರಾಜನು ಇಂತು ಉತ್ತರಿಸಿದನು-

''ದೇವಋಷಿಯೇ, ಯಾವನಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗಿವೆಯೋ ಅಂಥ ಪರಮಾತ್ಮನ ಹೊರತು ಬೇರಾರೂ ಕರ್ತನಾಗಲೀ ಪ್ರೇರಕನಾಗಲೀ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಭಗವಂತನೇ ಸರ್ವಕರ್ತನೆಂದು ಹೊಗಳಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆಯೇ ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಹಾರವೆಲ್ಲವೂ ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಣಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬಂದದ್ದನ್ನೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವನ ಅಧಃಪಾತಕ್ಕೂ ಉತ್ಕರ್ಷಕ್ಕೂ ಅವನ ಕರ್ಮವೇ ಕಾರಣ. ಜೀವಿಯ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವನ ಭವಿತವ್ಯವನ್ನು ವಾಯುದೇವರು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಅದೇ ದೃಢವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ತನ್ನ ಪುಣ್ಯ ಪಾಪದ ಫಲವನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಯು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಕಟಗಳು ಒದಗಿ ಬಂದಾಗ ಜೀವಾತ್ಮನು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೇ ಶರಣು ಹೋಗಿ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಪದ್ಬಾಂಧವನಾದ ಆ ಭಗವಂತನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಬಂಧುಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಜೀವಾತ್ಮನು ಅವನನ್ನು ನಂಬಿದರೆ ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ. ಅವನನ್ನು ನಂಬದಿದ್ದರೆ ಆತ್ಮಘಾತ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ. ಹೀಗೆ ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮವೇ ಶತ್ರುವೂ ಆಗಿದೆ. ಬಂಧುವೂ ಆಗಿದೆ. ಮನುಷ್ಯನ ದುಷ್ಕರ್ಮ ಸವೆದಂತೆ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯು ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅವನ ಹಿಂದಿನ ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಗಳಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಶುಭಾಶುಭ ಬುದ್ಧಿ ಶುಭಾಶುಭ ಫಲಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಶುಭ ಕರ್ಮದ ಫಲವೇ ಸ್ವರ್ಗ. ಅಶುಭ ಕರ್ಮದ ಫಲವೇ ನರಕ.

ನಾರದ :- ಯಾವ ಜಪತಪ ಧರ್ಮಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತೂ ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಈ ಸಂಸಾರ ಬಂಧನದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವದು ? ಮತ್ತು ಯಾವುದರಿಂದ ಶಾಶ್ವತ ಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು ? ನಾರದರ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಧರ್ಮದೇವತೆಯು ಚರಾಚರ ಪ್ರಪಂಚದ ಸೃಷ್ಟಿಕಾರನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಕೈ ಮುಗಿದು ತಲೆ ಬಾಗಿಸಿ ವಂದಿಸಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು.-

ಯಾವನು ''ಚಿತ್ಪ್ರಕೃತಿ, ಅಚಿತ್ಪ್ರಕೃತಿ, ಕ್ಷರ ಪುರುಷ, ಅಕ್ಷರ ಪುರುಷ ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೆ ನಾಯಕನೂ ನಿಯಾಮಕನೂ ಆದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಪುರುಷೋತ್ತಮ. ಅವನೇ ಸ್ವತಂತ್ರ

ತತ್ವ '' ಎಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಾನೋ, ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಎಂದೂ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ಪಡುವದಿಲ್ಲವೋ ಅಂಥ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಯು ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ನಿರಂತರ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ಶಾಶ್ವತ ಪದವಾದ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಯಾವನು ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಂಸೆಮಾಡದೇ ಆಶೆ ಕೋಪಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶುಭಕರವಾದ ನ್ಯಾಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನೀತಿವಂತನಾಗಿ ಇರುವನೋ ಅವನು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಪ್ರತ್ಯಾಹಾರ, ಧ್ಯಾನ, ಧಾರಣ, ಸಮಾಧಿ ಮುಂತಾದ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಯೋಗಗಳಿಂದ ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಧ್ಯಾನಮಾಡುವವನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾವ ಆಶೆ ಆಮಿಷಗಳಿಗೂ ಒಳಗಾಗದೇ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಲೋಲುಪನಾಗದೇ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಭಗವದೈಕ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣ ಮಾಡುವವನು ಪಾಪಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ದೇವರ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳನ್ನು ಗೆದ್ದು ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟದೇ ಅಸೂಯಾದಿ ದೋಷಮುಕ್ತನಾದ ಮಾನವನು ಪಾಪಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಗುರುಹಿರಿಯರ ಸೇವಾ ಶುಶ್ರೂಷಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ, ಅಹಿಂಸಾ ವ್ರತವನ್ನು ಅಂಗೀಕಾರಮಾಡಿ ಒಳ್ಳೇ ಉದಾತ್ತವಾದ ಶೀಲಸಂಪದವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನು ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಪಾಪ ಮಾಡದಿರುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನು ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದ್ದು ಕೂಡಲೇ ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನು ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ನಾರದ :- ಧರ್ಮದೇವತೇಯೇ, ಪಾಪಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸುಲಭೋಪಾಯಗಳು ಏನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸು.

ಯಮಧರ್ಮ :- ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಹೇಳಿದ ಧರ್ಮಸಾಧನೆಯ ಸುಲಭೋಪಾಯವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನಿನಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು- ''ಮೋಕ್ಷಫಲದ ಏಕೈಕ ದಾತಾರನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಇರಿಸಿ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅವನ ಧ್ಯಾನಮಾಡುತ್ತ ಸ್ವಧರ್ಮಾಚರಣೆಯನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಅನುಷ್ಠಾನಮಾಡಬೇಕು.

ಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣದಿಂದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರು ಪಾಪ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾರು ಸರ್ವಗ್ರಹಮಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಎಲ್ಲ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಆಧಾರ ಭೂತವಾದ ಶಿಂಶುಮಾರ ರೂಪವನ್ನು ಬರೆಯಿಸಿ ಅದರ ದರ್ಶನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡವರೋ ಅವನ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರವಾಗುವದು.

ಆ ಜಗದೀಶ್ವನ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರನ್ನು ಮತ್ತು ಗುರು, ಶುಕ್ರ, ಬುಧ, ಶನಿ, ಮಂಗಳ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಹಗಳನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅಕ್ಷರ ನಾಮಕನಾದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಪ್ರದಕ್ಷಣೆ ನಮಸ್ಕಾರಗೈಯುವವರು ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರು ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುವ ದಿನ

ಅಂದರೆ ಪೌರ್ಣಿಮಾ ತಿಥಿ. ಅಂದು ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರ ದಶಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಧ್ಯಾನಮಾಡುವವರು, ಪಾಪಮುಕ್ತರಾಗುವರು. ವಟುವೇಷಧಾರಿಯಾದ ವಾಮನನನ್ನೂ ನೀರಿನಿಂದ ಎದ್ದು ನೆಲದಾಯಿಯನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ ವರಾಹಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನೂ ಬರಿ ಹಾಲಿನ ಮೇಲಿದ್ದು ಧ್ಯಾನಮಾಡುವವನೂ ಮತ್ತು ನಮಸ್ಕರಿಸುವವನೂ ಸರ್ವಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಧರ್ಮಗಳು

ನಾರದ :- ಮಹಾನುಭಾವನಾದ ಯಮರಾಜನೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ ಎಂಬ ಮೂರು ವರ್ಣದವರು ವೇದಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಮನಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರೂ ಆಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶೂದ್ರರಿಗೆ ವೇದಾಧಿಕಾರವಿಲ್ಲವೆಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಗ್ರಂಥಗಳೂ ಮತ್ತೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಬಹಿಷ್ಕಾರವನ್ನೇ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಮಧರ್ಮನೇ, ನೀನು ಸಮವರ್ತಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿರುವಿ. ನಿನಗೆ ಯಾವದೇ ಜಾತಿ ಧರ್ಮದವರ ಮೇಲೆ ಪಕ್ಷಪಾತವೂ ಇಲ್ಲ, ದ್ವೇಷವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಾಗುವ ಧರ್ಮವು ಯಾವದು ? ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವಾದ ಕರ್ಮವು ಯಾವದು ? ಎನ್ನುವದನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ತಿಳಿಸಬೇಕು. ನಾರದ ಮುನಿಯ ಈ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮದೇವತೆಯಾದ ಯಮರಾಜನು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಜನಾಂಗದವರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ, ವಿಶೇಷತಃ ಶೂದ್ರರೂ ಕೂಡ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಧರ್ಮಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು.

ಯಮಧರ್ಮ :- ಗೋವುಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವೂ ಮಂಗಳಕಾರಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ದೇವ ಗಣದವರಿಗೆಲ್ಲ ದೇವತೆ ಎಂದರೆ ಗೋಮಾತೆಯೇ ಸರಿ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗೋಸೇವಾ ಮಾಡುವ ಮನುಷ್ಯನು ಪಾಪಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಇದರಂತೆ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಗವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಾಶನಮಾಡುವವನೂ, ಹಸುವಿನ ಬಾಲದಿಂದ ಸೋರುವ ನೀರನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವವನೂ, ಗೋವಿನ ಮೊಲೆಯಿಂದ ಹೊರಟ ಕ್ಷೀರಧಾರೆಯನ್ನು ಶಿರಸಾ ಧಾರಣಮಾಡುವವನೂ, ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಆಕಳವನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವವನೂ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವರು. ಉದಯ ಹೊಂದುವ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿ ಮೊಸರು, ಅಕ್ಷತೆಗಳನ್ನು ಮೂರು ಬೊಗಸೆ ತುಂಬಿ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವರ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು. ಇದರಂತೆ ಅರುಂಧತೀ ಸಹಿತರಾದ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳನ್ನೂ, ಬುಧನೇ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಹಗಳನ್ನೂ ಏಕಾಗ್ರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪೂಜಿಸುವವರ ಪಾಪಪರಿಹಾರವಾಗುವದು. ಗ್ರಹಣ ಸಂಕ್ರಮಣಾದಿ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ದಾನ ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತು ಪಯೋದಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಪಾಪ ಪರಿಹಾರವಾಗುವದು. ಪೂರ್ವವಾಹಿನಿಯಾದ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ನಿಂತು, ವಿಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ನಾನ

ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, ಬಲ ಮುಡಿಶಂಖದಿಂದ ಕೈಯ ತೀರ್ಥ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದಲೂ, ಪೂರ್ವವಾಹಿನಿಯಾದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಹೊಕ್ಕಳವರೆಗೆ ನೀರಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಕರಿಯ ಎಳ್ಳಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಏಳು ಬೊಗಸೆ ನೀರನ್ನು ದಾನಮಾಡುವ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು. ರಂಧ್ರವಿಲ್ಲದ ತಾವರೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ರತ್ನ ತೊಳೆದ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿ ಅದರಿಂದ ಮೂರು ಬಾರಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವವರು ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಮುನಿಪುಂಗವನಾದ ನಾರದ, ರಹಸ್ಯವಾದುದರಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ರಹಸ್ಯವಾದ ಬೇರೊಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು. -

ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಏಕಾದಶಿಗೆ ಪ್ರಬೋಧಿನಿ ಎಂದು ಹೆಸರಿದ್ದು ಅದು ಮೋಕ್ಷದಾಯಕವಾದ ಏಕಾದಶಿಯು ಎಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಮರುದಿನ ಉತ್ಥಾನ ದ್ವಾದಶಿಯು ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿಶೇಷ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಅವನ ಒಂದು ಮೂರ್ತಿಯೇ ಎನಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ತೀಕ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿ ದಿನದಂದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ನಾರಾಯಣನಲ್ಲಿಯೇ ಮನಸ್ಸನ್ನಿಟ್ಟು ಧ್ಯಾನಮಾಡುವವರು ತಮ್ಮ ಕೋಟಿ ಜನ್ಮದ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಉದ್ಧೃತರಾಗುವರು. ಏಕಾದಶಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಭೂದೇವಿಯು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದಂತೆ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿರಿ -

ವರಾಹ :- ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ, ವ್ಯಭಿಚಾರ, ಮಿತ್ರದ್ರೋಹ, ಅಭಕ್ಷ್ಯಭಕ್ಷಣ, ಸುರಾಪಾನ, ಮುಂತಾದ ಅನೇಕಾನೇಕ ಪಾತಕಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಆ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಿಗಳ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ದ್ವಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಏಕಾದಶಿ ದಿನ ಉಪವಾಸ ಮಾಡಿ ದ್ವಾದಶಿಯ ದಿನ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗಿ ಹರಿಪದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದು. ಕಾರ್ತೀಕ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷ ಏಕಾದಶಿಯಂತೆ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷ ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಸಹ ಉಪವಾಸವನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಯು ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಕೃಷ್ಣ ಏಕಾದಶಿಯು ಮುಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಯಥಾ ಶುಕ್ಲಾ ತಥಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಹ್ಯುಪೋಷ್ಯಾ ಸಾ ಪ್ರಯತ್ನತಃ ।
ಶುಕ್ಲಾ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರದಾ ನಿತ್ಯಂ ಕೃಷ್ಣಾ ಮುಕ್ತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ॥

ವಿಷ್ಣುಲೋಕವನ್ನು ಪಡೆಯಬಯಸುವವರೆಲ್ಲರೂ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಕಾರ್ತೀಕ ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ದ್ವಾದಶಿ ಪಾರಣೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಎಂಥ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಏಕಾದಶಿದಿನ ಊಟಮಾಡಬಾರದು. ಅಂದು ಊಟಮಾಡಿದರೆ ಪಂಚ ಮಹಾಪಾತಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಬೇಕಾಗುವದು. ಕಾರ್ತೀಕ ಏಕಾದಶಿ ಉಪವಾಸ ಮತ್ತೂ ದ್ವಾದಶಿ ಪಾರಣೆಗಳಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ದ್ವಾದಶಿ ವ್ರತಗಳನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಪುಣ್ಯವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಭಾದ್ರಪದ ಏಕಾದಶಿಗೆ ಉತ್ತರಾಭಾದ್ರಪದ ನಕ್ಷತ್ರ ಯೋಗವಿದ್ದರೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಮಾಡಿದದಾಮೋದರಪೂಜೆಗೆಕೋಟಿಗುಣಅಧಿಕಪುಣ್ಯಫಲವುಂಟು. ಕಾರ್ತೀಕಮಾಸದ ಉತ್ಥಾನ ಏಕಾದಶಿ ದ್ವಾದಶಿಗಳಂತೆ ವಿಷ್ಣುವು ಶಯನ ಮಾಡುವ ಆಷಾಢ ಶುದ್ಧ ಏಕಾದಶಿ ದ್ವಾದಶಿಗಳೂ, ಮಲಗಿದ ಭಗವಂತನು ಮಗ್ಗಲಾಗುವ ಭಾದ್ರಪದ ಶುಕ್ಲ ಏಕಾದಶಿಗಳೂ ವಿಶೇಷ ಪುಣ್ಯಪ್ರದಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾದಶಿ ಉಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿ ಪಂಚರತ್ನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಲಶವನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಂಗಾರದ ಮಚ್ಛ್ಯರೂಪಿ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ದೇವನಿಗೆ ಪಂಚಾಮೃತದಿಂದ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿ ಅರಿಷಿಣ ಕುಂಕುಮ ಏರಿಸಿ ಎರಡು ಪೀತಾಂಬರಗಳನ್ನು ಹೊದಿಸಿ ಛತ್ರ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಚ್ಛ್ಯ, ಕೂರ್ಮ, ವರಾಹ, ನರಸಿಂಹ, ವಾಮನ, ಪರಶುರಾಮ, ರಾಮ ಕೃಷ್ಣ, ಬುದ್ಧ,ಕಲ್ಕಿ ಮುಂತಾದ ದಶಾವತಾರಗಳನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮರುದಿನ ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಹೂ, ತುಳಸಿ, ಗಂಧಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ, ಧೂಪ ತೋರಿಸಿ, ದೀಪವಿರಿಸಿ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಫಲಪಾಯಸಾದಿಗಳನ್ನು ನೈವೇದ್ಯವಿಟ್ಟು ಪೂಜೆಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗುರುಪೂಜೆ ಮಾಡಿ ಬಂಗಾರದ ಆದಿತ್ಯಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುರುವಿಗೆ ದಾನಕೊಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಉತ್ಥಾನ ಏಕಾದಶಿ ದ್ವಾದಶಿ ವ್ರತವನ್ನು ಮಾಡಿದವರು ವಿಷ್ಣು ಲೋಕವನ್ನು ಸೇರುವರು. ಈ ಉತ್ಥಾನ ಏಕಾದಶಿವ್ರತದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೇಳುವ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಮನುಷ್ಯರ ದುಃಸ್ವಪ್ನಗಳೆಲ್ಲ ನಾಶವಾಗಿ ಪಾಪಪರಿಹಾರವಾಗುವದೆಂದ ಬಳಿಕ ಈ ದ್ವಾದಶಿ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸುವದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ಫಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದೆಂದುಹೇಳಬೇಕಾದುದೇನು? ಈವಿಷ್ಣು ವ್ರತದಿಂದವೈಷ್ಣವತ್ವವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ಮೂರುಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂಅತ್ಯಂತದುರ್ಲಭವಾದವಸ್ತುಎಂದರೆ ವೈಷ್ಣವತ್ವ. ಸಾವಿರಾರು ಜನ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವರನ್ನು ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಯಾವನೋಒಬ್ಬನಿಗೆಮಾತ್ರವೈಷ್ಣವತ್ವವುಬರುವದು.

ದುರ್ಲಭಂ ವೈಷ್ಣವತ್ವಂ ಹಿ ತ್ರಿಷು ಲೋಕೇಷು ಸುಂದರಿ ।
ಜನ್ಮಾಂತರ ಸಹಸ್ರೇಷು ಸಮಾರಾಧ್ಯ ವೃಷಧ್ವಜಂ ॥
ವೈಷ್ಣವತ್ವಂ ಲಭೇತ್ಕಶ್ಚಿತ್ ಸರ್ವಪಾಪಕ್ಷಯೇ ಸತಿ ।

ಜ್ಞಾನ ಬಯಸುವವರು ಶಿವನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಬಯಸುವವರು ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತನಾದ ವೈಷ್ಣವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದರೂ ಸರಿ ಚಂಡಾಲನಾದರೂ ಸರಿ. ಅವರನ್ನು ನೆನದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಪಾಪಪರಿಹಾರವಾಗುವದು. ನಿಜವಾದ ವೈಷ್ಣವನ ದರ್ಶನ, ಸಂಭಾಷಣ, ಸ್ಮರಣ, ಕೀರ್ತನ ಅಥವಾ ನಾಮೋಚ್ಚಾರಣೆಯೂ ಕೂಡ ಜನರನ್ನು ಪುನೀತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. (ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.)

ವೈಷ್ಣವಾ ಹಿ ಮಹಾಭಾಗಾಃ ಪುನಂತಿ ಸಕಲಂ ಜಗತ್
ಸಂಸ್ಮೃತಃ ಕೀರ್ತಿತೋ ವಾಪಿ ದೃಷ್ಟಃ ಪೃಷ್ಟೋಽ ಪಿ ವಾ ಪುನಃ
ಪುನಾತಿ ಭಗವದ್ಭಕ್ತಶ್ಚಂಡಾಲೋಪಿ ಯದೃಚ್ಛಯಾ ॥

ಧರಣೀದೇವಿಯು ವರಾಹ ದೇವರ ಬಾಯಿಂದ ಉತ್ಥಾನ ದ್ವಾದಶಿ ವ್ರತದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ತಾನೂ ಅದರಂತೆ ಆಚರಿಸಿ ಆ ಜಗನ್ನಾಥನ ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲೀನಳಾದಳು. ಆದುದರಿಂದ ನಾರದ ಮುನಿಯೇ ಬಲ್ಲವನು ಸರ್ವ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ವೈಷ್ಣವತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಿನವಾದ ಏಕಾದಶಿಯಂದು ಉಪವಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ದ್ವಾದಶಿಯಂದು ಪೂಜಾಪಾರಣೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನರಕದ ಭಯ ತಪ್ಪಿ ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಎಂದಿಗೂ ಬರುವದಿಲ್ಲ.

ನಚಿಕೇತ :- ದೇವಮುನಿಯಾದ ನಾರದನು ಧರ್ಮ ದೇವತೆಯಾದ ಯಮರಾಜನಿಂದ ಈ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಕರ್ಮ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಅವನ ನಿರೋಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವನಿಗೆ ಮಂಗಳಾಶಂಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು. ನಾರದರು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿದ ಬಳಿಕ ಆ ಯಮದೇವರು ನನ್ನೆಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿ ಉಚಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿ ಸ್ತುತಿಸಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ, ಆ ಯಮ ರಾಜನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ನೋಡಿದುದನ್ನೂ, ಕೇಳಿದುದನ್ನೂ, ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದೆನೆಂಬುದನ್ನೂ ತಿಳಿಸಿದುದಾಯಿತು.

ವೈಶಂಪಾಯನ :- ನಚಿಕೇತನ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ತಪಸ್ವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆನಂದದಿಂದ ಉಬ್ಬಿಹೋದರು. ನರಕದ ದರ್ಶನವೂ ಕೂಡ ತಮಗಾಗಬಾರದೆಂದು ಬಯಸಿ ಕೂಡಲೇ ಉಗ್ರತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರು ಫಲಾಹಾರಿಗಳಾದರು. ಹಲವರು ಜಲಾಹಾರಿಗಳಾದರು. ಕೆಲವರು ಪಂಚಾಗ್ನಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಂತರು. ಕೆಲವರು ಧ್ಯಾನ ವ್ರತಿಗಳಾದರೆ ಹಲವರು ಮೌನವ್ರತಿಗಳಾದರು. ಧರ್ಮಾತ್ಮನಾದ ಉದ್ದಾಲಕನು ಯಮಲೋಕದಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ವಿಚಾರವನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಸಿದ ತನ್ನ ತಪಸ್ವಿ ಮಗನನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ಅಪ್ರಮೇಯನೂ ಚಿನ್ಮಯನೂ ಆದ ಆ ವಿಷ್ಣುವಿನನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಭಗವದ್ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡತಕ್ಕ ಈ ಪರಮಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಳುವವರೂ ಕೇಳುವವರೂ ಸರ್ವ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.

ವರಾಹ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ನೂರಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿದಿದೆ.

—o—

ಶಿವಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಉಗಮಾಗಮ

ಅಧ್ಯಾಯ - ೧೩೦

ಸೂತರು :- ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವದಾನವರ ನಡುವೆ ನಡೆದ ತಾರಕಾಮಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯರೆಲ್ಲರು ಸೋತು ಸತ್ತುಹೋದರು. ದೇವೇಂದ್ರನು ನಿಷ್ಕಂಟಕವಾದ ಸ್ವರ್ಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಐಸಿರಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯ ತೊಡಗಿದನು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಬೆಟ್ಟವಾದ ಮೇರುಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳ ಸಭೆಯು ನಡೆದಿದ್ದಿತು. ರತ್ನಖಚಿತವಾದ ಆ ಹೇಮಾಚಲದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಕಮಲ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಪ್ರಸನ್ನಮುಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಧನ್ಯನಾದ ಚಿರಂಜೀವ ಸನತ್ಕುಮಾರನು ಅವರ ಅಡಿದಾವರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಶಿರವಿಟ್ಟು ವಿನಯದಿಂದ ಕೇಳಿದನು.-

''ಪೂಜ್ಯರೇ, ಪುರಾಣ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗೋಕರ್ಣ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವಾಯಿತು ? ಶ್ರೀ ಲಿಂಗೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಮಾಣವೆಷ್ಟು ? ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವರು ಮೃಗರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹೇಗೆ ಇರುವರು ? ಮೃಗರೂಪಧಾರಿಯಾದ ಆ ಪರಶಿವನ ಶರೀರವು ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತು ? ಅದು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ದೊರಕಿತು ?'' ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ದಯವಿಟ್ಟು ನನಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು. ಸನತ್ಕುಮಾರನ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಗುಟ್ಟಾಗಿಯೇ ಉಳಿದ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮವನ್ನು ಅರಿತವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು -

''**ಬ್ರಹ್ಮ** - ವತ್ಸ, ಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿದೆನಿಸಿದ ಮಂದರಾಚಲದ ಉತ್ತರ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಂಜವಂತ ಎಂಬ ಬೆಟ್ಟವು ಇರುತ್ತದೆ. ವಜ್ರದ ಹರಳುಗಲ್ಲುಗಳಿಂದಲೂ, ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ಹವಳ ಶಕಲಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಮರಳು ರಾಶಿಗಳಿಂದಲೂ, ಇಂದ್ರ ನೀಲಮಣಿಯ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ರೂಪಿತವಾದ ಗುಹೆಗಳಿಂದಲೂ, ಆ ಪರ್ವತವು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದರ ಒಂದೆಡೆಗೆ ಝರಿ ತೊರೆಗಳು ಕುಲುಕುಲು ಮಂಜುಳ ಧ್ವನಿಯೊಂದಿಗೆ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಕುಂಜನಿಕುಂಜಗಳ ಮೇಲೆ ಹೊಂದಳಿರ ಹಂದರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಲತಾ ಪ್ರತಾನಗಳ ಕುಸುಮ ಮಂಜರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಹಾಡುವ ದುಂಬಿಗಳ ಗುಂಜಾರವು ಇಂಪಾಗಿ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಪ್ರಸ್ಫುಟಿತವಾದ ಇಂದ್ರನೀಲ ಮಣಿಗಳ ಕಪ್ಪು ಕಾಂತಿಯನಾಂತು ಹಾವಸೆ ಗಟ್ಟಿದ ಬಂಡೆಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹರಿದು ಮೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ಝರಿಣಿಗಳಿಂದಲೂ, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಹೂಗೊಂಚಲಗಳಿಂದ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡ ಹಾಸುಗಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಇಂದ್ರ ಚಾಪದ ಚಲುವಿನ ಛಾವಣಿಗಳಂತೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಬಳ್ಳಿವಾಡಗಳಿಂದಲೂ, ರಮ್ಯ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವ ದೇವತಾ ದಂಪತಿಗಳಿಂದಲೂ, ಹಾಡುವ ಗಂಧರ್ವರಿಂದಲೂ, ಕುಣಿಯುವ ಅಪ್ಸರೆಯರಿಂದಲೂ, ಕುಕಿಲುವ ಕೋಗಿಲೆಗಳಿಂದಲೂ, ಗರಿಗೆದರಿ ನರ್ತಿಸುವ ನವಿಲುಗಳ ಕೇಕಾಧ್ವನಿಗಳಿಂದಲೂ ಆ ಪರ್ವತವು ನಂದನವನದಂತೆ ಸುಂದರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ರಮಣೀಯವಾದ ಆ ಮುಂಜವಂತ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವನು ಸ್ಥಾಣು ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪಾರ್ವತಿ ಷಣ್ಮುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಥಗಣದೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರ ನೆಲಿಸಿರುವನು. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ನಂದಿ ಎಂಬ ಮಹರ್ಷಿಯು ಆ ಶಿವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಅವನ ಆ ಘೋರವಾದ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಮಹಾದೇವನು ಅವನೆದುರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನುಡಿದನು.-

''ವತ್ಸ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲು ನಿನಗೆ ದಿವ್ಯ ಚಕ್ಷುಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾಣದಿರುವ ಜ್ಞಾನಿಗಮ್ಯವಾದ ಆ ನನ್ನ ದಿವ್ಯ ರೂಪವನ್ನು ನೀನು ನೋಡು. ಸಾವಿರ ಸೂರ್ಯರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ ಅದರ ಕಾಂತಿ. ಚಂದ್ರನ ಮರಿಯೊಂದು ಆ ಜಡೆಯ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಜೋತಾಡುತ್ತಲಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಕಣ್ಣಾದ ಆ ಶಿವಮೂರ್ತಿಗೆ ಹೊಳಪುಗಣ್ಣುಗಳು ಮೂರು. ತಲೆಗಳು ನೂರು. ಹೊಟ್ಟೆಗಳೂ ಅಷ್ಟೇ. ಕೈ ಕಾಲುಗಳು ಸಾವಿರ, ಕಣ್ಣು ಬಾಯಿಗಳು ಅದರಷ್ಟೇ, ಚಿಕ್ಕದಕ್ಕಿಂತ ಚಿಕ್ಕದು ಅವನ ಮೂರ್ತಿ ದೊಡ್ಡದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡದು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲು, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಮಾಲೆ, ಸಿಂಹದ ತೊಗಲು ಬಟ್ಟೆಯಂತೆ ಮೈಗೆ ತಗಲಿದೆ. ಹಾವು ಜನಿವಾರದಂತೆ ಮೈ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಹೆಗಲಮೇಲೆ ಹೆಡೆಬಿಚ್ಚಿ ಆಡುತ್ತಲಿದೆ.

ಮಹಾದೇವರ ಈ ದಿವ್ಯರೂಪವನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ನಂದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಮೈ ತುಂಬ ಮುಳ್ಳು ಮೂಡಿದವು. ಹಿಗ್ಗು ಹಿಗ್ಗಿತು. ತಲೆ ತಗ್ಗಿತು. ಬಾಯಿಚಿರಿಯಿತು, ಭಕ್ತಿರಸವು ಸ್ತೋತ್ರರೂಪದಿಂದ ಹರಿಯಿತು.

ನಮೋ ಧಾತ್ರೇ ವಿಧಾತ್ರೇ ಚ ಶಂಭವೇ ವರದಾಯ ಚ
ಜಗದ್ಭೋಕ್ತ್ರೇ ತ್ರಿಣೇತ್ರಾಯ ಶಂಕರಾಯ ಶಿವಾಯ ಚ
ಕಪಾಲ ಮಾಲಿನೇ ತಸ್ಮೈ ಹರಿತ್ಶ್ಮಶ್ರು ಭರಾಯ ಚ
ಭಕ್ತಪ್ರಿಯಾಯ ಸತತಂ ನಮೋಽಸ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನೇ

ಜಗತ್ತಿನ ಧಾತಾವಿಧಾತಾ ಎನಿಸಿದ ಕಪಾಲಗಳ ಮಾಲೆ ಧರಿಸಿ ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ರೂಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮ್ಮ ನಮಸ್ಕಾರ. ಆ ನಂದಿ ಮುನಿಯ ಪ್ರಣಾಮ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಪ್ರೀತ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ '' ನಿನಗೆ ಬೇಕಾದ ವರವನ್ನು ಕೇಳು. ನಿನಗೆ ಇಂದ್ರ ಪದವಿಬೇಕೋ ? ಚಂದ್ರಪದವಿಬೇಕೋ ? ಅಥವಾ ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ-ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಾಪ್ತಿ ಅಥವಾ ಮೋಕ್ಷವು ಬೇಕೋ ? ಅಥವಾ ಅಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಬೇಕೋ ? ಇಲ್ಲವೆ ಗಣಾಧಿಪತ್ಯವು ಬೇಕೋ ? ಬೇಗ ಹೇಳು. ಏನು ಬೇಕು ? ಬೇಗಹೇಳು. '' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಆ ನಂದಿಮುನಿಯು ಆನಂದದಿಂದ ಇಂತು ನುಡಿದನು. '' ಪ್ರಭು, ನನಗಾವ ಇಂದ್ರಪದವಿಯು ಬೇಡ. ಚಂದ್ರಪದವಿಯೂ ಬೇಡ. ಸ್ವರ್ಗವೂ ಬೇಡ. ಅಪವರ್ಗವೂ ಬೇಡ ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಕೇವಲ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿ. ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾರಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಭಕ್ತಿ ಉಂಟಾಗದಂತಿರಲಿ ಮತ್ತು ನಿನ್ನನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಕೋಟಿ ರುದ್ರಮಂತ್ರ ಜಪವನ್ನು ನಾನು ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಈ ಶಿವರಾಧನೆಯು ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ

ನೆರವೇರುವಂತೆ ನೀನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. '' ನಂದಿಮುನಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಹೇಶ್ವರನಿಗೆ ಅತಿಶಯ ಹರ್ಷವಾಯಿತು. ಅವನು ಪ್ರೀತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ನಂದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಇಂತು ನುಡಿದನು-

''ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೇ, ನೀನು ಮಾಡಿದ ಘೋರ ತಪಸ್ಸಿನಿಂದ ನಾನು ಹರ್ಷಿತನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಈಗಾಗಲೇ ಮಾಡಿದ ತಪಸ್ಸು ಸಾಕಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದ ಸುಧೀರ್ಘ ತಪೋನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ನೀನು ಕೈಕೊಂಡು ಮೂರು ಕೋಟಿ ರುದ್ರ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿರುತ್ತಿ. ಈ ಮೊದಲು ದೇವ ದಾನವ ಮುನಿ ಮಾನವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮಾಡದ ಮಹಾ ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ನನ್ನ ಸಮಾನವಾದ ರೂಪವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವದು. ನನ್ನಂತೆ ಮೂರು ಕಣ್ಣು ನನ್ನಂತೆ ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸು ನಿನಗೂ ಲಭಿಸುವವು. ನೀನು ದೇವ ಪೂಜ್ಯನಾಗುವಿ. ಮುಪ್ಪು ಮರಣಗಳಿಲ್ಲದ ಈ ಮಾನವೀ ದೇಹದಿಂದಲೇ ನೀನು ದೇವ ದುರ್ಲಭವಾದ ಗಣೇಶ್ವರ ಪದವಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವಿ. ನಂದೀಶ್ವರನೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ನಿನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ವಿಶೇಷ ಅಂತರವೂ ಇಲ್ಲ. ಆಕಾಶ ಮತ್ತು ವಾಯುಗಳಂತೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಂತರವೂ ಇಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷ ಮಾಡಿದವನು ನನ್ನನ್ನು ದ್ವೇಷ ಮಾಡಿದಂತೆ. ನಿನ್ನ ಭಕ್ತನು ನನ್ನ ಭಕ್ತನೂ ಆಹುದು. ನೀನು ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ಮಂದಿರದ ದಕ್ಷಿಣ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಉತ್ತರ ಬಾಗಿಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಲನು ಇರಬೇಕು. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಅಂಗರಕ್ಷಕರಾಗಿ ಇರಿ.

ನನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಭಕ್ತನೆ, ನಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಇನ್ನು ದೇವತೆಗಳ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಮ್ಮೀರ್ವರ ಪ್ರೇಮವರವನ್ನು ಪಡೆಯಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಬರಲಿರುವರು. ನನ್ನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ನಿನಗೆ ದೊರೆತ ಈ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅನೇಕ ಋಷಿಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ಯಕ್ಷರೂ, ಸಿದ್ಧರೂ ಘೋರ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ನನ್ನಿಂದ ತಾವೂ ವಿಶೇಷವಾದ ವರಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರವೃತ್ತರಾಗುವರು. ನನಗೆ ಬೇಗನೆ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾಗಿದೆ '' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವನು ಕೇಳಿದ ವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪರಶಿವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು.

ದೇವತೆಗಳು ಕಾಣಬಯಸಿದ ಶಿವರಹಸ್ಯ

ಶಂಕರನು ಅದೃಶ್ಯನಾದ ಬಳಿಕ ಅವನ ಕಿಂಕರನಾದ ನಂದೀಶ್ವರನು ಗಣಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾದನು. ನಾಲ್ಕು ತೋಳು, ಮೂರು ಕಣ್ಣು, ದಿವ್ಯವರ್ಣಗಳುಳ್ಳ ಆ ದ್ವಿಜ ವೃಷಭನು ಭಯಂಕರ ರೂಪವನಾಂತು ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸುವ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಂತೆ ಬಾನುದ್ದ ಬೆಳೆದು ಕಾಲಿನಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಕೆರೆಯುತ್ತ ನಿಂತು ಕೊಂಡನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಮುಂದುಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಂದೀಶ್ವರನು ಇದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಶ್ರೀ ಹರಿಯ ಸಂದರ್ಶನದಿಂದ ಆನಂದಿತನಾದ ಆ ನಂದೀಶ್ವರನು ವಿನಯ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನುಡಿದನು-

''ಇಂದು ನನ್ನ ಜನ್ಮವು ಸಾರ್ಥಕವಾಯಿತು. ನನ್ನ ದೇಹವು ಪವಿತ್ರವಾಯಿತು. ಸರ್ವದೇವತಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯು ಇಂದು ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರನಾದುದರಿಂದ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಕೂಡ ಇಂದು ಸಫಲವಾದಂತಾಯಿತು. ಶಿವನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದ ನನ್ನ ತಪಸ್ಸು ಇಂದು ಸಿದ್ಧಿಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಂತಾಯಿತು. ದೇವರ್ಷಿಗಳೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನಗೆ ಸಂತೋಷನಾಗಿದೆ. '' ಆಗ ದೇವತೆಗಳು ''ನಿನ್ನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ವರವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿದ ಆ ಪರಶಿವನು ಎಲ್ಲಿ ? ಆ ದೇವನನ್ನು ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು ? '' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

ನಂದಿ :- ಶಂಕರನು ನನಗೆ ವರವನ್ನಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದೃಶ್ಯನಾದನು. ಈಗ ಆತನು ಎಲ್ಲಿರುವನೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಅರಿಯೆನು. ನೀವೇ ಅವನನ್ನು ಹುಡುಕಿರಿ.

ಸನತ್ ಕುಮಾರ :- ತಂದೆ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೇ, ನಂದೀಶ್ವರನು ಶಂಕರನು ಇರುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಏಕೆ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ? ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾದ ಶಿವರಹಸ್ಯವು ಏನು ನನಗೆ ಹೇಳಿರಿ.

ಬ್ರಹ್ಮ :- ಮಹಾದೇವನು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಂದಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಆ ಚಂದ್ರಚೂಡನು ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿನಗೆ ಅರಹುತ್ತೇನೆ ಕೇಳು.

ಶಂಕರ :- ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದ ಆಚೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ ಎಂಬ ನಾಗರಾಜನು ಇರುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿರುವ ತಪೋವನವು ಅದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಎನಿಸಿದೆ. ಆ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕವನದಲ್ಲಿ ಚಿಗರೆ ರೂಪದಿಂದ ನಾನು ಸಂಚರಿಸುವಾಗ ದೇವತೆಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣಲಾರದೆ ಮಿಡುಕುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ಅರಸುತ್ತ ಹೊರಟು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಆರ್ತರಾದ ಆ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ಜಿಂಕೆಯ ರೂಪದಿಂದ ಶಿವನು ಸಂಚರಿಸುವ ಆ ತಪೋವನಕ್ಕೆ ರಥಾರೂಢನಾಗಿ ಬಂದನು. ಅವನ ಜೊತೆಗೆ ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ ವರುಣ, ಕುಬೇರ, ಯಮ, ಚಂದ್ರ, ಸೂರ್ಯ, ಷಣ್ಮುಖ, ವಿನಾಯಕ, ನಾರದ, ತುಂಬುರು, ಮುಂತಾದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳೂ, ಗಂಧರ್ವರೂ, ವಶಿಷ್ಠಾದಿ ಋಷಿಗಳೂ, ಊರ್ವಶೀ ಮೇನಕಾದಿ ಅಪ್ಸರೆಯರೂ, ಗಂಗಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳೂ, ಕೈಲಾಸಾದಿ ಪರ್ವತಗಳೂ, ಆದಿಶೇಷ ಮೊದಲಾದ ಪನ್ನಗೇಶ್ವರರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿಳಿದರು. ಆ ಗಿರಿ ಶಿಖರವು ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಸಮುದ್ರತೀರದಂತೆ ತುಂಬಿ ಹೋಯಿತು. ದೇವ ಗಂಧರ್ವರು ಹಾಡಿದರು. ಅಪ್ಸರೆಯರು ಕುಣಿದರು. ಮಂದಮಾರುತವು ಗಂಧಭಾರದಿಂದ ಕಂಪಿಂಪುಗಳನ್ನು ತೀಡಿತು. ಆ ಎಲ್ಲ ದೇವೋತ್ತಮರ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀ ಹರಿಯೇ ಬಂದು ನಿಂದುದನ್ನು ನಂದೀಶ್ವರನು ಮೊದಲು ನೋಡಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಅವನು ಆನಂದ·ಭರಿತನಾಗಿ ಆ ಮುಕುಂದನ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಗಿ ವಂದಿಸಿದನು. ಇತರ

ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆಸನಗಳನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಆದರಿಸಿದನು. ಉಳಿದ ದೇವ ಗಂಧರ್ವ ಮುನಿಮನುಜರು ಆ ನಂದಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ದೇವತೆಗಳು ಆ ನಂದೀಶ್ವರನು ನೀಡಿದ ಸ್ವಾಗತ ಸತ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ''ನಿನಗೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕರುಣಿಸಿದ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಎಲ್ಲಿ ಇರುವನು? ಹೇಳು'' ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ನಂದೀಶ್ವರನು ''ಸ್ವರ್ಗಾಧಿಪತಿಯಾದ ಇಂದ್ರದೇವನೆ, ಮುಂಜವಂತ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ವರವಿತ್ತ ಬಳಿಕ ಆ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದನು ಎನ್ನುವದು ನನಗೂ ಗುರುತಿಲ್ಲ. ನಾನು ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾಧಾರಕನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನಾನೂ ನೀವೂ ಕೂಡಿಯೇ ಆ ಪರಶಿವನನ್ನು ಹುಡುಕೋಣ'' ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿದನು.

ಮೃಗರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವರು

ಬ್ರಹ್ಮ :- ಅನಂತರ ದೇವೇಂದ್ರನು ಶಂಕರನನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕೆಂದು ನಂದೀಶ್ವರ ಮತ್ತು ತನ್ನ ದೇವತಾ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟನು. ಅವರು ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮನೋವೇಗದಿಂದ ಹೊರಟು ಸ್ವರ್ಗ ಪಾತಾಳ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕ, ಭೂಲೋಕದ ಗಿರಿ, ದರಿ, ಗವ್ಹರ, ಗೊಂಡಾರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಹುಡುಕಿದರು. ಎಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವನ ಗುರುತು ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬಂದರು. ನಾನು ಆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ರುದ್ರರಮಣೀಯವಾದ ಆ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿದೆನು. ಕ್ರೂರಪಶುಗಳಿಂದಲೂ, ಶಾಂತಆಶ್ರಮಗಳಿಂದಲೂ, ಏಕಾಂತ ಅರಣ್ಯಗಳಿಂದಲೂ, ಕಿಲಕಿಲ ಸಪ್ಪಳಮಾಡುವ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದಲೂ, ಅಚಲ ಶೃಂಗಗಳಿಂದಲೂ, ನೀರಿನ ಭಾರವನ್ನು ಹೊತ್ತು ಓಡುವ ಝರಿ ತೊರೆಗಳಿಂದಲೂ, ಭೀಷ್ಮ ಬಂಧುರವಾಗಿ, ಪರಮ ಸುಂದರವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಆ ವನಾಂತರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಿಮಾನಗಳಿಂದ ಇಳಿದ ದೇವತೆಗಳು ಒಳಹೊಕ್ಕು ಗಿರಿದರಿ, ಸಾನುಕಾನು, ಕಾಡು, ಮೇಡು, ಗುಹೆ ಆಶ್ರಮ ಎಲ್ಲ ತಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹುಡುಕತೊಡಗಿದರು. ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದುವರೆದಾಗ ಒಂದು ನಿಬಿಡವಾದ ಬಾಳೇಬನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆದು ನಿಂತ ಗಿಡಗುಂಪಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಗಿರಿ ತೊರೆಯೊಂದು ತಿಳಿ ನೀರಿನ ತುಂತುರ ಹನಿಯನ್ನು ಚಿಮುಕಿಸುತ್ತ ಹರಿಯುತ್ತಲಿತ್ತು. ಉದುರಿಬಿದ್ದ ಹೂಗಳ ಜೇನು ಹಾಗೂ ಕಂಪುಗಳ ಸರಿಬೆರಿಕೆಯಿಂದ ಆ ನದಿಯ ನೀರಿಗೆ ಮದಿರೆಯ ಸ್ವಾದ, ಆಮೋದ ಎರಡೂ ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಆ ನದಿಯ ತಟಾಕದಲ್ಲಿ ಮುತ್ತಿನ ಪುಡಿಯನ್ನೇ ಒಟ್ಟಿಸಿದಂತೆ ಮಳಲು ರಾಶಿಯು ಅತ್ತಿತ್ತ ಬಿತ್ತರಗೊಂಡುಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆ ಪುಲಿನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಜಿನ್ಮಯ ಮೂರುತಿಯಂತಿದ್ದ ಚೆಲುವಿನ ಕನ್ನೆಯೊಬ್ಬಳು ಮಳಲು ಮುಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅಂಥ ನಿಲುವನ್ನಾಗಲಿ, ಚೆಲುವನ್ನಾಗಲಿ ಎಂದೂ ಕಂಡರಿಯದ ದೇವತೆಗಳು ಚಕಿತಚಿತ್ತರಾಗಿ ಅವಳಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿನ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ ನಾನು ತುಸು ಹೊತ್ತು ಆಲೋಚಿಸಿ ಇವಳು

ಶೈಲರಾಜ ಹಿಮವಂತನ ಕುಮಾರಿಯಾದ ಉಮಾದೇವಿಯೇ ಎಂದು ಗುರುತು ಹಿಡಿದೆನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಆ ಬೆಟ್ಟದ ತುತ್ತ ತುದಿಯನ್ನೇರಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆಳಗೆ ನೋಡಿದರು. ಕೆಳಗಡೆ ಚಿಗುರೆಗಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಾಣಬಯಸಿದ ಶಂಕರನು ತಾನೂ ಒಂದು ಮೃಗವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಬಂಗಾರ ಬಣ್ಣದ ಸುಂದರ ಕಣ್ಣಿನ ಆ ಜಿಂಕೆಯನ್ನು ಕಂಡಕೂಡಲೇ ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ಆ ಶಿವನನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಶಿಖರದಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಓಡಿದರು. ಇಂದ್ರನು ಮೊದಲು ಹೋಗಿ ಆ ಶಿವ ಮೃಗದ ಕೊಂಬಿನ ತುದಿಯನ್ನೂ, ನಾನು ಮಧ್ಯ ಭಾಗವನ್ನೂ, ವಿಷ್ಣುವು ಮೊದಲ ಭಾಗವನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡೆವು. ನಾವು ಮೂವರು ಹಿಡಿದ ಕೂಡಲೆ ಆ ಚಿಗುರೆಯ ಕೋಮಲವಾದ ಕೋಡು ಮುರಿದು ಮೂರು ಭಾಗವಾಗಿ ನಾವು ಮೂರು ಜನರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗವು ಉಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ವಿಚಿತ್ರವಾದಮೃಗವು ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು.

ಆಗ ಆ ದೇವನು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು ''ದೇವೋತ್ತಮರೇ, ನಿಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ನನ್ನ ಆ ಮುರಿದ ಕೋಡಿನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಜನರ ಮೇಲೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಇದೇ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತ್ಮಕ ವನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನ ಮಾಡಿರಿ, ಶಶಿಧರನಾದ ನನ್ನನ್ನು ನೀವು ಹಿಡಿದು ಇಡಿಯಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ್ದರೆ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳುಳ್ಳ ಪೂರ್ಣ ಧರ್ಮವೇ ಇಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ವಂಚಿಸಿ ಒಮ್ಮೆಲೇ ಮಾಯವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟೆ. ಈಗ ನೀವು ನಿಮಗೆ ದೊರೆತ ಆ ನನ್ನ ಶೃಂಗ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ತೃಪ್ತಿಪಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಿ. ನನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಈ ಮಹಾ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಫಲ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಆಗುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ನದಿ ಸಮುದ್ರ ಸರೋವರ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಪುಣ್ಯ ತೀರ್ಥಗಳೂ ನನಗಾಗಿ ಈ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬರುವವು. ಈ ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದ ಪಾದ ಪ್ರದೇಶವಾದ ನೇಪಾಳ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೂತಲದಿಂದ ನಾನಾಗಿಯೇ ಆವಿರ್ಭವಿಸುವೆನು. ನಾಲ್ಕು ಮುಖವುಳ್ಳ ದಿವ್ಯ ತೇಜೋಮಯವಾದ ಶಿರಸ್ಸುಗಳಿಂದ ನಾನು ಶರೀರಿಯೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವೆನು. ಅಲ್ಲಿಯ ನಾಗ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಲೋಕ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಮೂವತ್ತು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಕಾಲ ಇರುವೆನು.

ಮುಂದೆ ಯಾದವ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನು ದೇವೇಂದ್ರನ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ತನ್ನ ಸುದರ್ಶನ ಚಕ್ರದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ಶೈಲ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಒಡೆದು ಅಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕುವನು. ಅನಂತರ ಈ ನೇಪಾಳ ದೇಶವು ಮ್ಲೇಂಛರ ನೆಲೆಯಾಗುವುದು. ಮುಂದೆ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಸೂರ್ಯವಂಶದ ಬೇರೆಯ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ರಾಜರು ಆ ಮ್ಲೇಛರನ್ನು ಕೊಂದು ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಧರ್ಮರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವರು. ಆ ಶೂರವಂಶದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಾಜರು ಈ ಶೂನ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಪೂಜಿಸತೊಡಗುವರು. ಅನಂತರ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಬಹುಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮತ್ತು ರಾಜಮಹಾರಾಜರ ಹಾಗೂ ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಆಸ್ತಿಕ ಜನರ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗುವದು. ಗಂಗೆಯ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಶ್ವಿನೀಮುಖದ

ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಯೋಜನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನನ್ನ ಶೈವಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸುರ ಸಂಘಗಳಿಂದ ಗಗನಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನಿಂತ ಹಿಮಾಚಲದಿಂದ ವಾಗ್ಮತಿ ಎಂಬ ಒಂದು ನದಿಯು ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ನದಿಯ ನೀರು ಗಂಗೆಗಿಂತ ನೂರುಪಟ್ಟು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆ ವಾಗ್ಮತಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪಾದ ಮೂಲದಿಂದ ಹೊರಟಿರುವ ಒರತೆಯ ನೀರಿನ ಮೃಗ ಶೃಂಗೋದಕ ಎಂಬ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಜೀವಾವಧಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವೆಲ್ಲವೂ ನಾಶವಾಗುವವು. ಆ ವಾಗ್ಮತೀನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಶೈಲೇಶ್ವರ ಮೂಲಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರುದ್ರದೇವರು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ನೆಲೆಸಿರುವನು. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಈಶಾನ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾಗರಾಜನಾದ ವಾಸುಕಿಯು ವಾಸಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲು ಆ ನಾಗರಾಜನಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಳಿಕ ವಂದಿಸುವವನು ಜಗದ್ವಂದ್ಯನಾಗುವನು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜೆಮಾಡುವವನು ದೇವತಾ ಗಣದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗುವನು. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ, ಗುರುಹತ್ಯಾ, ಗೋಹತ್ಯಾ ಮುಂತಾದ ಮಹಾಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಹರಿಸುವ ಈ ಶೈಲೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಕ್ರೋಶೋದಕ, ಅನಾಶಕ, ಬ್ರಹ್ಮೋದ್ಭೇದ, ಗೋರಕ್ಷಕ, ಗೌರೀಶಿಖರ, ಉಮಾದೇವಿಸ್ತನ ಕುಂಡ, ಪಂಚನದ, ಪಾವಕ ಪಾನೀಯ, ಬ್ರಹ್ಮೋದಯ ಸುಂದರಿಕಾತೀರ್ಥ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಮಾನವರ ಬಂಧಮೋಚನವಾಗಿ ಭಗವದನುಗ್ರಹ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ವಾಗ್ಮತೀ, ಮಣಿಮತೀ ಈ ಎರಡೂ ನದಿಗಳ ಸಂಗಮ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ರುದ್ರಜಪವನ್ನು ಮಾಡುವ ದ್ವಿಜನು ತನ್ನ ಕುಲವನ್ನೆಲ್ಲ ಉದ್ಧರಿಸುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಸರ್ವಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಆಸ್ತಿಕರು ಈ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವತೆಗಳೇ, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಸೇವಿತವಾದ ಆ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕವನದಲ್ಲಿ ಮೃಗರೂಪದಿಂದ ನಾನು ಸಂಚಾರಮಾಡುವಾಗ ನಿಂತ ನೆಲ, ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳ, ಮಲಗಿದ ಜಾಗ, ಓಡಾಡಿದ ನಾಡು, ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ ಕಾಡು, ವಿಹರಿಸಿದ ತಾಣಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವೆನಿಸಿವೆ. ದೇವತೆಗಳೇ, ರುದ್ರದೇವರು ಮೃಗರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮುರಿದು ಮೂರುಭಾಗವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಆ ಶೃಂಗವಿರುವ ಸ್ಥಾನವು ಗೋಕರ್ಣೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗುವದು'' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಮಹಾದೇವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದನು.

ಬ್ರಹ್ಮದೇವ - ಆ ಶ್ಲೇಷ್ಮಾತಕ ವನದಿಂದ ಮೃಗರೂಪಧಾರಿಯಾದ ಈಶ್ವರನು ಹೊರಟುಹೋದ ಬಳಿಕ ನನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ದೇವೇಂದ್ರನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶೃಂಗದ ತುದಿಯ ಭಾಗವನ್ನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಮಾಡಿದನು. ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಧ್ಯಭಾಗವನ್ನು ನಾನು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದೆನು. ನಾನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಗೋಕರ್ಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಕೋಡಿನ ಮೂಲಭಾಗವನ್ನು ಶೃಂಗೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದನು. ಈ ಮೂರೂ

ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈಶ್ವರನು ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮೃಗರೂಪಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಕೊಂಬು ಮೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಬು, ಆಸರೆ ಪಡೆದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶಿವಸ್ಥಾನವೆಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತಿ ಪಡೆದು ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ದೇವ, ದಾನವ, ಗಂಧರ್ವ, ಸಿದ್ಧ ಯಕ್ಷ, ರಾಕ್ಷಸ, ನಾಗ, ಮತ್ತೂ ಮಾನವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ ತಪಗೈದು ಪರಮೇಶ್ವರನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಬೇಕಾದ ವರಗಳನ್ನು ಪಡೆದರು. ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರನಾದ ಪುಲಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಯ ಮಗನಾದ ರಾವಣನೂ ಕೂಡ ತನ್ನ ಸಹೋದರರೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಗೋಕರ್ಣೇಶ್ವರನನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದನು. ಪ್ರಸನ್ನನಾದ ಶಂಕರನಿಂದ ತ್ರಿಲೋಕ ವಿಜಯದ ವರವನ್ನು ಪಡೆದು ಮಗನಾದ ಇಂದ್ರಜಿತನೊಡನೆ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ದಾಳಿ ಇಟ್ಟನು.

ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರನನ್ನು ಗೆದ್ದು ಅವನು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮೃಗ ರೂಪಧಾರಿ ಶಿವನ ಶೃಂಗದ ಅಗ್ರಭಾಗವನ್ನು ಕಿತ್ತಿ ತಂದನು. ತನ್ನ ಮಗ ಇಂದ್ರಜಿತುವಿನೊಡನೆ ಇಂದ್ರಲೋಕದಿಂದ ಕಿತ್ತಿ ತಂದ ಆ ಶೃಂಗದ ಅಗ್ರ ಭಾಗವನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು ರಾವಣನು ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಅವನು ಮರಳಿಬಂದು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತಾನಿಟ್ಟು ಹೋದ ಆ ಶೃಂಗದ ತುದಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ಕೀಳಲು ಶಕ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಟ್ಟ ನೆಲದಲ್ಲಿಯೇ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಾಟಿಕೊಂಡ ಆ ಶಿವನ ಕೊಂಬನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತು ಒದ್ದಾಡಿ ಗುದ್ದಾಡಿದರೂ ಕೀಳಲು ಸಮರ್ಥನಾಗದೆ ರಾವಣನು ನಿರುಪಾಯನಾಗಿ, ನಿರಾಶನಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ಲಂಕೆಗೆ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆದನು. ಹೀಗೆ ಮೃಗರೂಪಿಯಾದ ಶಿವನ ತಾನಾಗಿ ನಾಟಿದ ರಾವಣಾನೀತವಾದ ಶೃಂಗವು ನೆಲೆಸಿದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಗೋಕರ್ಣ ಎನಿಸಿದೆ. ಭೂತಪತಿಯಾದ ಮಹಾದೇವನು ಅಲ್ಲಿ ತಾನಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯೇ, ಉತ್ತರ ಗೋಕರ್ಣೇಶ್ವರ, ದಕ್ಷಿಣ ಗೋಕರ್ಣೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಶೃಂಗೇಶ್ವರ, ಶೈಲೇಶ್ವರ ಮುಂತಾದ ಮುಖ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಶೈವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಆ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪತಿಗಳ ಮಹಿಮೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತೂ ಅಲ್ಲಿಯ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನೂ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಪತಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಆರಾಧನೆಯಿಂದ ಲಭಿಸಬಹುದಾದ ಪುಣ್ಯ, ಫಲ ಸಮೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ನಿಮಗೆ ನಾನು ತಿಳಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಸನತ್ಕುಮಾರ :- ಜಗತ್‌ಪೂಜ್ಯನಾದ ಮಹಾಪ್ರಭು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನೇ, ನಾನು ಕೇಳಿದ ಮೃಗರೂಪಿಯಾದ ಪರಮೇಶ್ವರನ ಶ್ರೀ ಲೀಲಾಕೌತುಕದ ಕತೆಯನ್ನೂ, ಆ ಮೃಗ ಶೃಂಗದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತೂ ಅದರಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವಿಷಯವನ್ನೂ ನೀವು ನನಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು.

ಬ್ರಹ್ಮ :- ಮುನಿಪುಂಗವ, ನನ್ನ ಮಾನಸ ಪುತ್ರನೂ, ವೇದವೇದಾಂಗ ತತ್ವಜ್ಞನೂ ಆದ ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ಕುರುರಾಜ್ಯದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಾ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಂದ ಬರತಕ್ಕ ಪುಣ್ಯ ಫಲಪ್ರಯೋಜನಾದಿಗಳನ್ನೂ

ವಿಶದವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಲಿರುವನು. ಮಹರ್ಷಿ ಪುಲಸ್ತ್ಯನು ನಿರೂಪಿಸಲಿರುವ ಆ ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಿಮೆ ಶ್ರವಣವು ಧರ್ಮಾರ್ಥ-ಕಾಮ-ಸಾಧಕವೂ, ಐಶ್ವರ್ಯ ಪ್ರದವೂ, ಆಯುಷ್ಯಕರವೂ, ಮಾಂಗಲ್ಯದಾಯಕವೂ ಆದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣದವರೂ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಉದ್ಧೃತರಾಗಬೇಕು.

ಸೂತಮುನಿ :- ಭಗವಂತನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಮಹಾ ಮಹರ್ಷಿಯಾದ ಸನತ್ಕುಮಾರ ಮುನಿಗೆ ಹೀಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ನೀಡಿ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದನು. ಸಜ್ಜನರೇ, ಶ್ರೀ ವರಾಹ ದೇವರು ಮತ್ತೂ ಭೂದೇವಿಯ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಈ ವರಾಹ ಮಹಾಪುರಾಣವನ್ನು ಸಾರಸಂಗ್ರಹ ರೂಪವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ನಾನು ಈವರೆಗೆ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೇಳುವವರೂ, ಹೇಳುವವರೂ ಸರ್ವ ಪಾಪಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗಿ ದಿವ್ಯ ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ಪ್ರಭಾಸ ಕ್ಷೇತ್ರ, ನೈಮಿಷಾರಣ್ಯ, ಗಂಗಾದ್ವಾರ, ಪುಷ್ಕರ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಪ್ರಯಾಗ, ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥ ಮುಂತಾದ ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ತೀರ್ಥ ಯಾತ್ರೆಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾದ ಪುಣ್ಯ ಫಲದ ಕೋಟಿಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಶ್ರೀ ವರಾಹ ಪುರಾಣದ ಶ್ರವಣ ಪಠಣದಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದು. ದಿವ್ಯವಾದ ಗೋದಾನ ಅಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾದಿ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳಿಂದ ಬರುವ ಫಲವು ಈ ವರಾಹ ಪುರಾಣದ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯ ಶ್ರವಣದಿಂದಲೇ ಬರುವದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ವರಾಹದೇವರು ಸ್ವಂತ ಹೇಳಿದ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ-

ವರಾಹ - ''ನನ್ನ ಮಹಾಮಹಿಮೆಯ ವರ್ಣನಾನುರೂಪವಾದ ಈ ವರಾಹ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳುವವನು ಅಥವಾ ಹೇಳಿಸುವವನು ಅಪುತ್ರಿಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಪುತ್ರವಂತನಾಗಿದ್ದರೆ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ವರಾಹ ಪುರಾಣ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಮನ್ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಪೂಜಿಸುವಂತೆಯೇ ಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕೂಡ ವಸ್ತ್ರದಾನ, ಭೂದಾನ, ಗ್ರಾಮದಾನ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಈ ಪುರಾಣ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಸಂತುಷ್ಟನಾಗಿ ತನ್ನ ಪಾದ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವನು. ಮನಸ್ಸು ಸರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ, ದೇಹವು ಸುಸ್ವಸ್ಥವಾಗಿರುವಾಗಲೇ ದೇಹ ಘಟಿಕವಾದ ಧಾತುಗಳು ಸಮನಾಗಿ ಇರುವಾಗಲೇ, ವಿಶ್ವರೂಪಿಯಾದ ನನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು ಸ್ಮರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅಂಥ ಮನುಷ್ಯನು ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದೇ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಂತೆ ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟನಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸದಿದ್ದರೂ, ನಾನು ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ನೆನಸುತ್ತೇನೆ. ಮತ್ತೂ ಅವನು ನನ್ನ ಭಕ್ತನೆಂದು ನೆನಪಿಟ್ಟು ಅವನನ್ನು ದಿವ್ಯಗತಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತೇನೆ.

''ಸ್ಥಿತೇ ಮನಸಿ ಸುಸ್ವಸ್ಥೆ ಶರೀರೇ ಸತಿ ಯೋ ನರಃ ।
ಧಾತುಸಾಮ್ಯೇ ಸ್ಥಿತೇ ಸ್ಮರ್ತಾ ವಿಶ್ವರೂಪಂ ಚ ಮಾಮಜಂ ॥
ತತಸ್ತಂ ಮ್ರಿಯಮಾಣಂ ತು ಕಾಷ್ಠ ಪಾಷಾಣ ಸನ್ನಿಭಂ
ಅಹಂಸ್ಮರಾಮಿ ಮದ್ಭಕ್ತಂ ನಯಾಮಿ ಪರಮಾಂಗತಿಂ ॥

ಇತಿ ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ಎನಿಸಿದ ಧರಣೀ ವರಾಹ ಸಂವಾದ ರೂಪವಾದ ಕನ್ನಡ ವರಾಹ ಪುರಾಣ ಮುಗಿದುದು. ಸರ್ವಮಾನ್ಯವೂ, ಋಷಿಪೂಜ್ಯವೂ, ಮಂಗಳಪ್ರದವೂ ಆದ ಈ ವರಾಹ ಮಹಾ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ವೃತ್ತಾಂತಗಳನ್ನು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಈಗ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಎಂದರೆ ಪುರಾಣವು ಜನಿಸಲು ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಿ ಬಳಿಕ ಆದಿಕರ್ಮ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಬಳಿಕ ಆದಿಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರವನ್ನೂ, ದುರ್ಜಯನೆಂಬ ರಾಜನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಶ್ರಾದ್ಧಕಲ್ಪವಿದೆ. ಆದಿ ವೃತ್ತಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ, ಮಹಾತಪ ಮುನಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೂ, ಅಗ್ನಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಆಮೇಲೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಅನಂತರ ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ ವಿಚಾರ, ಗೌರ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ವಿಚಾರ (ಷಣ್ಮುಖ) ಜನನ ವಿಚಾರ, ಆದಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿ ವಿಚಾರ, ಕಾಮಾದಿಗಳು ಅಷ್ಟದ ವಿಚಾರ, ದುರ್ಗಾದೇವಿಯ ವಿಚಾರ, ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಅನಂತರ ಕುಬೇರ ಜನ್ಮ ವಿಚಾರವೂ, ಪರಾಪರ ನಿರ್ಣಯ ವಿಚಾರವೂ, ಧರ್ಮೋತ್ಪತ್ತಿ ವಿಚಾರಗಳೂ ಬಂದಿವೆ. ಅನಂತರ ಸೋಮೋತ್ಪತ್ತಿ ರಹಸ್ಯವನ್ನೂ, ಪ್ರಾಚೀನೇತಿಹಾಸವನ್ನು ವ್ಯಾಧೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ, ಸತ್ಯತಪೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ, ಮತ್ಸ್ಯ ದ್ವಾದಶೀ, ಕೂರ್ಮ ದ್ವಾದಶೀ, ವರಾಹ ದ್ವಾದಶೀ, ನರಸಿಂಹ ದ್ವಾದಶೀ, ವಾಮನ ದ್ವಾದಶೀ, ಪರಶುರಾಮ ದ್ವಾದಶೀ, ಶ್ರೀ ರಾಮ ದ್ವಾದಶೀ, ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ದ್ವಾದಶೀ, ಬುದ್ಧ ದ್ವಾದಶೀ, ಕಲ್ಕಿ ದ್ವಾದಶೀ, ಪದ್ಮನಾಭ ದ್ವಾದಶೀ ವ್ರತಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಧರಣೀವ್ರತ ಅಥವಾ ದಾಮೋದರ ದ್ವಾದಶೀ ವ್ರತವನ್ನು ಹೇಳಿ ಉತ್ತಮವಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಪಶುಪಾಲೋಪಾಖ್ಯಾನವನ್ನು, ಉತ್ತಮಪತಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ವ್ರತವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಬಳಿಕ ಶುಭವ್ರತ, ಧನ್ಯವ್ರತ, ಕಾಂತಿವ್ರತ, ಸೌಭಾಗ್ಯವ್ರತ, ಅವಿಘ್ನವ್ರತ, ಶಾಂತಿವ್ರತ, ಕಾಮವ್ರತ, ಆರೋಗ್ಯವ್ರತ, ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿವ್ರತ, ಶೌರ್ಯವ್ರತ, ಸಾರ್ವಭೌಮವ್ರತ ಇವುಗಳ ವಿಚಾರವು ಬಂದಿದೆ. ಅನಂತರ ಪುರಾಣ ಪ್ರಶಂಸೆ, ರುದ್ರಗೀತೆ, ಪ್ರಕೃತಿ ಪುರುಷ ನಿರ್ಣಯ ವಿಚಾರ, ಭುವನಕೋಶವರ್ಣನೆ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪಮರ್ಯಾದಾ ವರ್ಣನೆ ಮುಂತಾದವು ಬರುತ್ತವೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಭಾರತಾದಿ ವರ್ಷಗಳ ವಿಚಾರ, ನಾರದ ಮಹಿಷಾಸುರರ ಸಂವಾದ, ಶಕ್ತಿಮಹಿಮೆ, ಮಹಿಷಾಸುರವಧೆ, ಪರ್ವಾಧ್ಯಾಯ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಬಳಿಕ ಶ್ವೇತೋಪಾಖ್ಯಾನ, ತ್ರಿಧೇನುದಾನ, ಜಲಧೇನುದಾನ, ರಸಧೇನು ದಾನ, ಗುಡಧೇನುದಾನ, ಶರ್ಕರಾಧೇನುದಾನ, ಮಧುಧೇನುದಾನ, ದಧಿಧೇನುದಾನ, ಲವಣಧೇನುದಾನ, ಕಾರ್ಪಾಸ (ಹತ್ತಿ) ಧೇನುದಾನ, ಧಾನ್ಯಧೇನುದಾನ ಇವುಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು, ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು, ವಿಷ್ಣುಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಭೂದೇವಿಯು ಶ್ರೀ ವರಾಹದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಅದೂ ಆದ ಮೇಲೆ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರ ಲಕ್ಷಣಗಳೂ, ಸುಖದುಃಖಗಳ ಸ್ವರೂಪವೂ, ಪೂಜಾದಿ ಕರ್ಮಪರರು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕಾದ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಅಪರಾಧಗಳೂ, ನಾನಾ ಮಂತ್ರಗಳೂ, ದೇವಪೂಜೋಪಸ್ಕರಣ ವಿಧಿಯೂ ಭೋಜ್ಯಾಭೋಜ್ಯ ವಿಧಿಯೂ ಸಂಧ್ಯೋಪಸ್ಥಾನ

ಮಂತ್ರವೂ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಬಳಿಕ ಯೋಗಿಗಳಲ್ಲದವರೂ ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ, ಕೋಕಾಮುಖವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಪುಷ್ಪಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, (ಋತೂಪಸ್ಕರ) ಭಿನ್ನ ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಮಾಡುವಂಥವಾದ ಪುಷ್ಪಾದಿಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನೂ, ಮಾಯಾಚಕ್ರವನ್ನೂ, ಕುಬ್ಜಾಮ್ರಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಾತ್ಮ್ಯವನ್ನೂ, ವರ್ಣದೀಕ್ಷಾ ವಿಚಾರವನ್ನೂ ಬಿತ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅನಂತರ ದೇವರಿಗೆ ಅಂಜನದ ಪರ್ಣಾದಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನೂ ರಾಜಾನ್ನಭಕ್ಷಣ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನೂ, ಹಲ್ಲುಜ್ಜದೇ ಕರ್ಮಗಳನ್ನಾಚರಿಸಿದರೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನೂ, ಶವಾದಿ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿ ವಿಧಿಯಂತೆ ಪರಿಶುದ್ಧನಾಗದೆ ದೇವಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೂ, ಮಂತ್ರತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೂ, ನೀಲವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕೋಪವುಳ್ಳವನಾಗಿ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಧಾರಿಯಾಗಿ ಅಥವಾ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಪೂಜೆ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ಕಪ್ಪು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಥವಾ ಮೈಲಿಗೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಟ್ಟು ದೇವರನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದುದಕ್ಕೂ, ವರಾಹಾದಿ ಮಾಂಸ ಭಕ್ಷಣಕ್ಕೂ, ದೀಪದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹಸ್ತಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆಯೂ, ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡದೆಯೂ ದೇವಸ್ಪರ್ಶ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ. ಬಳಿಕ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತಿಂದು ದೇವರ ಪೂಜೆಯನ್ನುಮಾಡಿದರೂ, ಪಾದರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ದೇವಾಲಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಹೋದರೂ, ಭಗವಚ್ಛಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಆಚರಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಆ ಮೇಲೆ ವರಾಹ ಅಥವಾ ಸೌಕರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ನರಿಹದ್ದುಗಳ ಮತ್ತು ಖಜರೀಟವೆಂಬ ಹಕ್ಕಿಯ ಕಥೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಕೋಕಾಮುಖಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ರಹಸ್ಯಧರ್ಮವನ್ನೂ, ಮಂದಾರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ಶಾಲಗ್ರಾಮ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಬಳಿಕ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಮುಕ್ತಿಕ್ಷೇತ್ರ, ತ್ರಿವೇಣಿ, ಗಂಡಕಿ ಇವುಗಳ ಮಹಿಮೆಯೂ, ಚಕ್ರ ತೀರ್ಥ, ಹರಿಕ್ಷೇತ್ರ, ದೇವಹ್ರದ, ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರ ಇವುಗಳ ಮಹಿಮೆಯೂ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅನಂತರ ಗೋನಿಷ್ಕ್ರಮಕ್ಷೇತ್ರ, ದ್ವಾರಕೀ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳು ಲೋಹಾರ್ಗಲ (ವೆಂಬ) ಕ್ಷೇತ್ರ ಇವುಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಬಳಿಕ ಮಧುರಾ ತೀರ್ಥ ಮಹಿಮೆ, ಮಧುರೆಯ ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವ, ಯಮುನಾ ತೀರ್ಥಗಳ ಮಹಿಮೆ, ಚಕ್ರತೀರ್ಥ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ, ಕಪಿಲ ಗೋವರ್ಧನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮಹಿಮೆ, ಉಪಾಖ್ಯಾನ ಸಹಿತವಾದ ವಿಶ್ರಾಂತಿತೀರ್ಥ ಮಹಿಮೆ, ಗೋಕರ್ಣತೀರ್ಥ ಮಹಿಮೆ, ಸರಸ್ವತಿಯ ಮಹಿಮೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಯಮುನಾ ಸಂಗಮಹಿಮೆ, ಕಾಲಿಂಜರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಿಮೆ ವಿಚಾರ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ.

ಮಧುಕ ಪ್ರತಿಮೆ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಯ, ಮೃಣ್ಮಯ ತಾಮ್ರ ಮೂರ್ತಿಯ, ಕಾರಿಷ್ಯಮೂರ್ತಿಯ. ರಜತ ಮೂರ್ತಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನಾದಿ ಕ್ರಮವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಬಳಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧೋತ್ಪತ್ತಿ ಪಿಂಡಸಂಕಲ್ಪ, ಪಿಂಡೋತ್ಪತ್ತಿ, ಪಿತೃಯಜ್ಞ ನಿರ್ಣಯ ಇವುಗಳ ವಿಚಾರವಿದೆ. ಅನಂತರ ಮಧುಪರ್ಕೋತ್ಪತ್ತಿ, ಮಧುಪರ್ಕದಾನವಿಧಿಫಲಾದಿಗಳ

ವಿಚಾರವೂ ಸಂಸಾರ ಚಕ್ರ ವರ್ಣನೆಯೂ, ದುಷ್ಕೃತ ಸುಕೃತಗಳ ಮತ್ತು ಸುಖ ದುಃಖಗಳ ವರ್ಣನೆಯೂ ಇವೆ. ಬಳಿಕ ಯಮದೂತರ ಮತ್ತು ಅವರ ಯಾತನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ, ನರಕಗಳ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ಕಿಂಕರರ ವರ್ಣನೆಯನ್ನೂ, ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾದ ಪರಿಣಾಮ ಅಥವಾ ಫಲ ವಿಚಾರವನ್ನೂ, ಪಾಪಕರ್ಮಗಳನ್ನೂ, ಯಮನು ದೂತರನ್ನು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವುದನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಅನಂತರ ಶುಭಾಶುಭ ವಿಚಾರವೂ, ಶುಭಕರ್ಮ ಫಲೋದಯ ವಿಚಾರವೂ, ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಲೋಭನ ವಿಚಾರವೂ, ನಿಮಿಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಯೂ ಇವೆ. ಆಮೇಲೆ ಪಾಪನಾಶಮಾರ್ಗಗಳನ್ನೂ, ದಿವ್ಯ ಕತೆಗಳನ್ನೂ, ಗೋಕರ್ಣೇಶ್ವರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ನಂದಿಗೆ ಶಂಕರನ ವರದಾನವನ್ನೂ, ಜಲೇಶ್ವರ, ಶೈಲೇಶ್ವರ, ಶೃಂಗೇಶ್ವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೂ, ವರಾಹ ಪುರಾಣ ಶ್ರವಣ ಪಠನಾದಿಗಳ ಫಲವನ್ನೂ ಹೇಳಿದೆ. ಇದು ವರಾಹ ಪುರಾಣದ ವೃತ್ತಾಂತ ಸಂಗ್ರಹ. ಇದನ್ನು ಕೇಳುವವರು ವರಾಹಪುರಾಣ ಶ್ರವಣದ ಫಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವರು.

ಇತಿ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಪ್ರಣೀತ ವರಾಹ ಮಹಾಪುರಾಣ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಓಂ ಶಾಂತಿ ಶಾತಿ ಶಾತಿಃ

—o—